

Менични закон Краљевине Југославије са Уредбом о празницима, Уредбом о замени протеста и Уредбом о протестним регистрима и наградама за извршење протеста, 1933.

Садржај

Регистар

Менични закон

Први део. Трасирана меница (§§ 1–102)

Глава прва. Издање и облик трасиране менице (§§ 1–9)

Глава друга. Индосамент (§§ 10–19)

Глава трећа. Акцептирање (§§ 20–28)

Глава четврта. Авал (§§ 29–31)

Глава пета. Доспелост (§§ 32–36)

Глава шеста. Плаћање (§§ 37–41)

Глава седма. Регрес због неакцептирања и због неисплате (§§ 42–53)

Глава осма. Интервенција (§ 54)

    I Акцептирање за част (§§ 55–57)

    II Исплата за част (§§ 58–62)

Глава девета. Умножавање и преписи

    I Умножавање (§§ 63–65)

    II Преписи (§§ 66–67)

Глава десета. Лажне и преиначене менице (§§ 68 и 69)

Глава једанаеста. Протест (§§ 70–77)

Глава дванаеста. Застарелост (§§ 78–84)

Глава тринаеста. Неправедно обогаћење. Право залога и придржаја (§§ 85–89)

Глава четрнаеста. Амортизација менице (§§ 90–93)

Глава петнаеста. Сукоби закона (§§ 94–96)

Глава шеснаеста. Општа наређења (§§ 97–102)

Други део. Сопствена меница (§§ 103–106)

Трећи део. Прелазна и завршна наређења (§§ 107–115)

Уредба о празницима у смислу меничног закона

Уредба о замени протеста достављањем прописа менице (чека)

Уредба о протестним регистрима и о наградама за извршење протеста

341.53/
(197.1)
1094.5)

(+)

КА ЗАКОНА

свих судском и администра-
тивном праксом

СВ. 110.

Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

МЕНИЧНИ ЗАКОН

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

СА УРЕДБОМ О ПРАЗНИЦИМА, — УРЕДБОМ О ЗАМЕНИ
ПРОТЕСТА, — И УРЕДБОМ О ПРОТЕСТНИМ РЕГИСТРИ-
МА И НАГРАДАМА ЗА ИЗВРШЕЊЕ ПРОТЕСТА.

ТРЕЋЕ ИЗДАЊЕ

*Војин
Мил. В. Јанковић
Мил. Мил. Прође*

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1
1933.

110. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА

прогумачених судском и администра-
тивном праксом

Издаје Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 110.

Уведено у нови инвентар бр.

1 јануара 1942 год.

Београд

~~2399~~
2405
МЕНИЧНИ ЗАКОН

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

СА УРЕДБОМ О ПРАЗНИЦИМА, — УРЕДБОМ О ЗАМЕНИ
ПРОТЕСТА, — И УРЕДБОМ О ПРОТЕСТНИМ РЕГИСТРИ-
МА И НАГРАДАМА ЗА ИЗВРШЕЊЕ ПРОТЕСТА.

ТРЕЋЕ ИЗДАЊЕ

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1

1933.

САДРЖАЈ

Страна

Регистар	5
Менични закон	
<i>Први део. Трасирана меница. (§§ 1.—102.)</i>	
Глава прва. Издање и облик трасиране менице (§§ 1—9)	15
Глава друга. Индосамент (§§ 10.—19.)	22
Глава трећа. Акцептирање (§§ 20.—28.)	28
Глава четврта. Авал (§§ 29.—31.)	35
Глава пета. Дospelост. (§§ 32.—36.)	37
Глава шеста. Плаћање (§§ 37.—41.)	41
Глава седма. Регрес због неакцептирања и због неисплате (§§ 42.—53.)	45
Глава осма. Интервенција (§ 54)	59
I Акцептирање за част (§§ 55.—57.)	60
II Исплата за част (§§ 58.—62.)	62
Глава девета. Умножавање и преписи.	
I Умножавање (§§ 63.—65)	64
II Преписи (§§ 66.—67.)	65
Глава десета. Лажне и преиначене менице (§§ 68. и 69.)	66
Глава једанаеста. Протест. (§§ 70.—77.)	67
Глава дванаеста. Застарелост (§§ 78.—84.)	77
Глава тринаеста. Неправедно обогаћење.	
Право залога и придржаја (§§ 85.—89.)	81
Глава четрнаеста. Амортизација менице (§§ 90.—93.)	89
Глава петнаеста. Сукоби закона (§§ 94.—96)	94

Nov. 67.
38514

Глава шеснаеста. Општа наређења (§§ 97.—102.)	96
Дрући део. Сойствена меница. (§§ 103—106).	104
Трећи део. Прелазна и завршна наређења (§§ 107.—115.)	107
Уредба о празницима у смислу меничног законца	114
Уредба о замени протеста достављањем прописа менице (чека)	117
Уредба о протестним регистрима и о наградама за извршење протеста	118

РЕГИСТАР

- Авал — како се и где даје § 30.
 — као обезбеда исплате § 29.
 — на препису менице § 66.
- Авалиста — његова обавеза § 31.
- Акцептант — како се утврђује одбијање § 43.
 — може бити за један део своте § 25.
 — мора бити безуслован § 25.
 — на шта се њиме трасат обавезује § 27.
 — регрес због делимичног акцепта § 50.
 — форма § 24.
- Акцептант — за част како одговара § 57.
 — одговара солидарно § 46.
- Акцептирање — где се може тражити § 20.
 — докле се може тражити § 20.
 — за част § 55.
 — за част где се бележи § 55.
 — кад га трасант може наредити или забранити § 21.
 — код менице по виђењу § 22.
 — може трасант искључити одговорност § 9.
 — одговорност индосантова § 14.
 — одговорност трасантова § 9.
 — последице неподношења на акцептирање § 52.
 — претпоставке одбијања § 28.
- Амортизација — кад се може тражити § 90.
 Амортизациони — поступак § 92.

- Безусловност** — акцепта § 25.
— индосамента § 11.
- Бележник** — надлежан за протесте § 70.
- Бланко** — индосамент § 12.
— меница § 16.
- Важност** — раније издатих меница § 107.
- Виша сила** — као узрок немогућности подношења менице или подизања протеста § 53.
- Време** — подношења на акцептирање или исплату § 102.
- Датирање** — акцепта § 24.
- Датум** — издања менице § 1.
- Дејство** — амортизације § 93.
— исплате менице § 39.
— неподношења на исплату § 41.
— обуставе застарелости § 83.
— права залогe § 86.
— права придржаја § 89.
— прекиди застарелости § 80.
- Делимична** — исплата § 38.
- Домициларана** — трасирана меница § 4.
- Доспелост** — кад је § 37.
— кад није утврђена § 2.
— као услов регреса § 42.
— назначење § 32.
— на празник § 100.
— означење § 1.
- Држалац менице** — ко је § 15.
— његова права § 15.
— приговори који му се могу истаћи § 16.
- Есконт** — у регресу § 47.
- Забелешка** — делимичне исплате § 50.
- Залога** — за меничну тражбину § 86.

- Замена** — протеста § 77.
- Застарелост** — менично правних захтева § 78.
- Застарелост** — обуставе § 81.
— права из неоправданог обogaћења § 85.
— прекид § 79.
- Заступани** — његова обавеза § 8.
- Заступник** — кад пређе границе овлашћења § 8.
— његова обавеза § 8.
- Издавалац** — трасиране менице § 1.
— сопствене менице § 106.
- Ималац менице** — дужност извештаја о вишој сили § 53.
— кад има право залогe § 86.
— кад има право придржаја § 87.
— кад губи регрес ако допусти акцепат за част § 55.
— кад не мора протестовати § 45.
— кад може вршити регрес § 42.
— кад трасира повратну меницу § 51.
— кад треба да је поднесе на исплату § 37.
— може одбити акцепт за част § 55.
— која права губи протеклим роком § 52.
— мора примити делимичну исплату § 39.
— његова права код умножене менице § 65.
— његова права према обвезницима § 46.
— општа права и дужности § 15.
— права на случај неисплате § 27.
— права регреса због делимичног акцепта § 50.
— шта може у регресу да тражи § 47.
- Индосамент** — бланко § 12.
— где се пише § 12.
— за залогу § 18.
— како се пише § 12.
— код којих је меница могућ § 10.
— мора бити безуслован § 11.
— на кога се може индосирати § 10.

- Индосамент** — немогућ код меница трасираних по наредби § 10.
- немогућ код меница трасираних по наредби § 10
  - не може бити на доносиоца § 11.
  - не сме бити делимичан § 11.
  - после доспелости § 19.
  - права из индосамента § 13.
  - преписа менице § 66.
  - у пуномоћије § 17.
- Индосант** — застарелост његових регресних захтева — § 78.
- кад трасира повратну меницу § 51.
  - може забранити ново индосирање § 14.
  - може наредити акцептирање § 21.
  - може се користити роком одређеним за подношење § 52.
  - његова одговорност § 14.
  - његова је одговорност солидарна § 46.
  - његова права кад искупи меницу § 49.
- Интервениент** — ко га може назначити § 54.
- ко може бити § 54.
- Интервенцијски протест** — није потребан код акцепта за част § 56.
- Исплата** — дејство њено § 39.
- делимична § 39.
  - за част § 58.
  - искључење одговорности од стране трасанта не вреди § 9.
  - једног примерка умножене менице § 64.
  - обезбеда авалом § 29.
  - одговорност индосантова § 14.
  - одговорност трасантова § 9.
  - протестном чиновнику § 74.
- Јеврејска писмена** — у потпису на меници § 92.
- Камата** — законска § 5.
- кад се може одредити § 5.

- Камата** — од кад тече § 5.
- у регресу § 47.
- Клаузула** — ефективне исплате страним новцем § 40.
- Лажан** — потпис на меници § 68.
- Меница** — амортизација § 90.
- индосирање § 10.
  - кад се подноси на исплату § 37.
  - назначење доспелости § 32.
  - на одређено време кад је платива § 36.
  - по виђењу § 22.
  - по виђењу кад је платива § 33.
  - повратна § 51.
  - преиначење слога § 69.
  - преписи § 66.
  - ректа § 14.
  - умножавање § 63.
- Меница сопствена** — шта садржи § 103.
- који прописи трасиране менице вреде и за њу § 105.
- Меница трасирана** — шта садржи § 1.
- Менична свота** — у случају неслагања која вреди § 6.
- Место** — подизања протеста § 71.
- подношења на акцепт или исплату § 112.
- Место издања** — претпоставка кад није назначено § 2.
- Место плаћања** — кад није означено § 2.
- где је § 1.
- Мухур** — као потпис на меници § 98.
- Неакцептирање** — натификација протеста § 44.
- Немогућност** — подношења менице или подизања протеста § 53.
- Неоправдано** — обогаћење § 85.
- Неписмено лице** — како се потписује § 98.
- Неовлашћено лице** — као заступник § 8.

- Неплаћање** — нотификација протеста § 44.
Неподношење — менице на исплату § 41.
Неспособна лица — на меници § 7.
Ништавост — делимичног индосамента § 11.
 — индосамента на доносиоца § 11.
Нотификација — протеста због неакцептирања и не-
 плаћања § 44.
- Обавеза** — неспособних лица без утицаја на важност
 обавеза способних § 7.
Обавештавање — о амортизационом поступку § 92.
Обвезник менице — његова права кад меницу иску-
 пи § 49.
Обезбеда исплате — авалом § 29.
Обогаћење — неоправдано § 85.
Обећање — неоправдано § 85.
Обустава — застарелост § 81.
Овера — потписа неписменог лица § 98.
 — потписа слепог лица § 99.
Оглас — о амортизацији § 90.
Одбијање акцепта — како се утврђује § 43.
Одговорност — акцептанта за част § 57.
 — код умножене менице § 64.
 — меничних обавезника је солидарна § 46.
- Платац** — за част у која права ступа § 62.
 — менице шта може тражити § 48.
Плативост — менице на одређено време § 34.
 — менице на одређени дан § 26.
 — менице по виђењу § 33.
 — сопствене менице § 106.
- Платиште** — како се означава § 26.
Плаћање — по потреби § 59.
Повратна — меница § 51.
Потврда — исплате за част § 61.
Потпис — кад је лажан § 68.

- Потпис** — неписменог лица § 98.
 — слепог лица § 99.
Пословно време — за чињења § 102.
Почек — не може бити § 101.
Право варијације — код регреса § 46.
Право залоге — у чему се састоји § 86.
Право придржаја — у чему се састоји § 87.
Празник — као рок доспелости § 100.
Преиначење — меничног слога § 69.
Пренос — менице по наредби § 10.
Препис — менице § 66.
 — протеста § 76.
Прекид — застарелости § 79.
Придржај — дејство § 89.
 — кад се има на њега право § 87.
Примерци — менице § 66.
Приговори — код амортизације § 92.
Провизија — у регресу § 47.
Протест — због неакцептирања § 43.
 — због неисплате § 43.
 — искључење код неакцептирања или неплаћа-
 ња § 45.
 — издавање преписа § 76.
 — кад се због више силе не изврши § 52.
 — како се диже § 71.
 — ко диже § 70.
 — нотификација због неакцептирања и непла-
 ћања § 44.
 — чиме се може заменити § 77.
 — шта мора садржати § 72.
- Протестни** — органи § 70.
 — регистар § 76.
Протестни чиновник — његова дужност § 71.
- Радни дан** — као рок доспелости § 100.
Рачунање — рока § 101.

- Регрес** — авалисте § 31.
 — због делимичног акцепта § 50.
 — имаоца код неплаћања § 27.
 — кад га ималац може вршити § 42., 43.
 — код амортизоване менице § 91.
- Регрес** — према меничним обвезницама § 46.
 — у чему се састоји § 47.
- Регресни захтеви** — застарелост § 78.
- Регистар** — протести § 76.
- Ректа** — меница § 14.
- Ремитент** — ко је § 1.
- Рок** — за протест због неакцептирања или неисплате § 43
 — рачунање § 101.
- Садржина** — преписа менице § 67.
 — трасиране менице § 1.
- Солидарна одговорност** — меничних обавезника § 46.
- Сопствена меница** — који прописи трасиране менице
 вреде за њу § 105.
 — шта садржи § 103.
- Способност менична** — пасивна § 97.
 — по ком се закону цени § 108.
 — сукоб закона § 94.
- Слепи** — потпис и потврда потписа § 99.
- Срески судови** — подижу протесте § 76.
- Стечај** — услед регреса § 42.
- Сукоб закона** — код меничне способности § 94
 — код облика меничне изјаве § 95.
 — код чињења § 96.
- Страни новац** — исплата валутна § 40.
- Трасант** — ко је § 1.
 — може искључити одговорност за акцепт § 9.
 — може наредити или забранити акцептирање § 21.

- Трасант** — искључење одговорности за исплату не
 вреди § 9.
 — може бити и трасат § 3.
 — његова одговорност за акцептирање и исплату § 9.
 — одговара солидарно § 46.
- Трасат** — докле му се може поднети меница на ак-
 цептирање § 20.
 — кад плати меницу шта може захтевати § 38.
 — ко је § 1.
 — одговара солидарно § 46.
 — права пре акцептирања § 23.
 — претпоставка места пребивања § 2.
 — може бити и трасант. § 3.
 — одговара солидарно § 46.
- Трасирана меница** — где може бити платива § 4.
 — домицилирана § 4.
 — како може гласити § 3.
 — може се трасирати за рачун
 трећег § 3.
 — форма § 1.
- Трошкови** — у регресу § 47.
- Умножавање** — менице § 63.
- Форма** — сопствена меница § 3.
 — трасиране менице § 1.

МЕНИЧНИ ЗАКОН**КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ**

од 29. новембра, 1928. год., — са изменама
и дојунама од 14. децембра, 1929. год.

Први део. Трасирана Меница.*Глава прва. Издање и облик трасиране менице*

§ 1. — Трасирана меница садржи:

1.) означење да је меница, написано у са-
мом слогу исправе и на језику, на коме је
она састављена;

2.) безусловни упут да се плати одређена
свота новаца;

3.) име онога који треба да плати (трасат);

4.) означење доспелости;

5.) место где треба платити;

6.) име онога коме или по чијој наредби
треба платити (ремитент);

7.) означење дана и места издања менице;

8.) потпис онога који је издао меницу
(трасант).

Мотиви комисије за предлог меничног за-
кона: § 1.

Пада у очи да се у овом параграфу, у коме се говори о фирми трасиране менице, не каже да су састојци, које трасирана меница мора садржавати, битни састојци менице.

Кад је примећено на конференцији против такве стилизације, редактори су објаснили да су састојци изложени у § 1. обични састојци за меницу, а који су од њих баш битни види се из § 2. јер је ту казано, да се неки од тих састојака могу изоставити, па да опет меница буде трасирана меница. Тако на пример: може да се у меницама не каже дан плаћања, па ипак да та меница важи као меница по виђењу, или да се не назначи место издања, па ипак да се сматра да је издата у месту које је означено по крај потписа трасантовог.

Битна је разлика према Закону предратне Краљевине Србије, што се за ваљаност менице више не траже клаузула „по наредби“ (§ 10. нацрта) и валутна клаузула.

Погрешно је суд у своје решењу узео, да захтев о доспелости менице није означен у смислу тач. 4. § 1. у вези § 32. Мен. закона што у меници поред „25 мај“ није означена и година, јер се има претпоставити да је то година издања менице, када није означена нека друга година, па је у овоме случају доспелост менице довољно означена. — О. о. 26. јуна, 1930. год., Бр. 8677.

Према § 32. Мен. Закона, меница се може издати: на одређени дан, на одређено време после издања, по виђењу и на одређено време по виђењу. Менице у којима је доспелост (рок) друкчије назначен, ништавне су. — Како је у меници у питању доспелост означена речима „од

данас до Митров-дана (26.-X-1930.)”, то се сматра да доспелост ове менице није јасно означена, јер се из наведених речи не види, који је дан доспелости у размаку времена од дана издања до Митров-дана 1930. године, те овако назначење доспелости чини меницу ништавом. — О. о. 25. фебруара, 1931. год., Бр. 2741.

§ 2. — Исправа, у којој не би било ма којега од састојака побројаних у предњем параграфу, неће се сматрати као трасирана меница. Од тога се изузимају случајеви који су одређени у становима што долазе.

Трасирана меница, у којој није означена доспелост, сматра се као меница по виђењу.

Ако нема нарочитог означања, место назначено поред имена трасатовога, сматра се као место плаћања а уједно и као место пребивања трасатовога.

Трасирана меница, на којој није назначео место издања, сматра се да је издата у месту које је назначено поред потписа трасантовог.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 2.

У ставу 3. овог параграфа, казано је да, ако у меници није означено место њеног издања, сматра се да је потписана у месту које је означено покрај потписа трасантовог. Тај ће случај редовно бити само код меница које издају трговачке куће и које, потписујући меницу стављају свој штамбиљ у коме се садржи и домицил дотичне куће.

§ 3. — Трасирана меница може гласити по наредби самога трасанта.

Трасат може бити и сам трасант.

Она се може трасирати за рачун трећег.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 3.

У предлогу Општег Закона за светско менично право, израђеном на хашкој конференцији од 1910. године, у ставу 2. § 3. стајало је: „она се може трасирати на самог издаваоца. У томе последњем случају не вреди, ако је меница издата на наредбу издаваоца.” Сада је, у реглеману од 1912. године избрисана ова последња тачка, што значи да трасирана меница вреди, ако је исто лице и трасат и трасант и ремитент. Наравно ова ће меница имати дејство само онда, ако је пренесена на друго лице. Ово је учињено на захтев изасланика неколико држава који су тврдили да се у пракси показала потреба и за такве менице.

§ 4. — Трасирана меница може бити платива код којег трећег лица, било у месту пребивања трасатовог било у којему другом месту (домицилирана трасирана меница).

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 4.

Појам домицила проширен је према данашњем схватању, јер може бити домицила и у самом месту пребивања трасантовог. Платиште (Zahlstelle) по § 26. ограничено је на оне случа-

је, у којима трасат приликом акцептирања назначи локал или лице, где ће се или које ће извршити исплату, у месту трасатова пребивања.

§ 5. — У меници плативој по виђењу или на одређено време по виђењу, трасант може одредити да свота у њој означена носи камату. У свакој другој ово одређивање камате сматра се као да није ни написано.

Каматна стопа треба да се назначи у меници; ако се то не учини, платиће се 6% камате.

Камата тече од дана издања, ако није друкчије означено.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 5.

У тач. 2. § 2. хрватског меничног Закона казано је: „ако се изнад своте мјенбене уговоре још и припатци, такав се уговор сматра да не постоји”, а аустријски Закон на против сматра да је таква меница нишгавна. Међутим хашки реглман допушта одређивање камате код меница по виђењу и на одређено време по виђењу. Такве менице издају се нарочито у прекоморској трговини, где извозници цену послате робе наплаћују меницама по виђењу (документне трате) тек онда, кад се роба преда купцу. Због тога оног дана, кога је цена утврђена и меница издата, још се не зна колико ће се дана задржати на путу да би се и камата за то време могла урачунати у меничну своту.

Али код свих других меница остало је то, да се камата у меници сматра као ненаписана.

По § 5. Мен. закона није дозвољено уговарање интереса у рочној меници у самој меници већ само одвојеном исправом — есконтном листом. — О. о. 19. маја, 1931. год., Бр. 6755.

§ 6. — Ако је менична свота написана словима и бројевима и то различито, онда вреди свота исписана словима.

Кад је менична свота написана више пута словима или више пута бројевима, онда вреди најмања свота.

§ 7. — Ако се на меници налазе потписи лица, неспособних за обавезивање, то нема никаквог утицаја на обавезе осталих потписника.

§ 8. — Ко се на меници потпише као заступник другог, а није био на то овлашћен, лично је по њој менично обавезан.

То исто важи и за заступника који је прешао границе свога овлашћења. Но и заступани је менично обавезан за своту, за коју је заступник имао овлашћење.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 8.

У овоме се параграфу предвиђа случај, кад ко прекорачи дату му власт или се лажно издаје за туђег заступника.

Да онај, који без овлашћења другог задужи, треба сам да плати меницу, то је и јасно и логично.

Могло би се пак посумњати да ли је логично и право да онај који некога задужи са 15.000 динара а има овлашћење само за 10.000 динара, мора да плати целу своту од 15.000 динара. Али кад је српски изасланик на конференцији учинио примедбу противу оваквог наређења, известиоци су објаснили, да овакво наређење треба да остане, што трећа лица не могу без велике незгоде за себе да деле своје потраживање између пуномоћника и властодавца.

Овоме разлогу може се додати још и то, да је сваки заступник који је прекорачио своје овлашћења радио на свој ризик ма да је то учинио bona fide услед чега треба да подноси последице свога чина он, а не поштени ималац менице, и без обзира на то што се заступник можда неће моћи наплатити од заступаног лица ни за онај износ за који је био овлашћен.

Јасности ради додано је изречно, да је и заступано лице менично обавезно за онај износ, за који је заступник смео да га обавезе.

§ 9. — Трасант одговара да ће меница бити акцептирана и исплаћена.

Он себе може искључити од одговорности за акцепт. Напротив, свака напомена којом би искључивао одговорност за исплату, сматра се као да није ни написана.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 9.

До сада је било спорно да ли је ваљана меница, у којој је трасант искључио одговорност за исплату, а од сад ће се таква клаузула сматрати као ненаписана, и меница ће остати на снази.

Глава друја. Индосамент.

§ 10. — Свака меница и онда кад није изрично трасирана по наредби, може се пренети индосаментом.

Кад трасант у меници стави реч: „не по наредби“ или други израз, који значи то исто, онда је исправа преносива само у облику и са дејствима обичног уступљења.

Меница се може индосирати и на самог трасата, било да ју је он акцептирао или не, на трасанта или на ма којега другога љубавезника. Ова лица могу се понозо индосирати.

§ 11. — Индосамент мора бити безуслован. Сваки услов од кога би он зависео, сматра се као да није ни написан.

Делимични индосамент је ништаван.

Исто тако ништаван је индосамент „на доносиоца“.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 11.

Индосамент мора бити безуслован, али гарантно дејство индосамента може да буде ограничено, као што се то види из наређења § 14.

До сада спорно питање о делимичном индосаменту, нацрт хашке конференције решио је на тај начин, што је такав индосамент огласио за ништаван. Разлози против оваквог индосамента свде се на ово: што досадашњи менични закони и сами нису предвиђали овакве индосаменте; што би био отежан положај акцептана и оних лица који су меницу потписали пре делимичног преноса; што је у таквом случају опасан положај имаоца појединих делова индоса-

мента, јер акцептан не би морао да плати меницу, док му се не би вратио акцептирани примерак, и напослетку, што га не изискује ни потреба, о чему је доказ то, што се такав индосамент врло ретко појављује у пракси.

Овај параграф још забрањује и „индосамент на доносиоца.“ На хашкој конференцији 1910. год. особито Енглеска и Сједињене Америчке Државе настојале су, да се допусти такав пренос. Но кад је Енглеска изјавила, да неће приступити конвенцији, конференција 1912. год. допустила је меницу и индосамент на доносиоца. На конференцији 1925. год. у Риму опет се покренуло ово питање, но ми мислимо, да у нашој држави такве менице не требамо, и да би управ оне биле опасне јер су противне правној природи саме менице. Менице великих банака, које би гласиле по виђењу и на доносиоца, биле би сличне новчаницама, а њих смеју издавати само нарочито привилегисане банке.

§ 12. — Индосамент треба да се напише на меници или на листу који је за њу везан (алонж). Њега треба да потпише индосант.

Индосамент вреди и онда, кад у њему није означен нови индосатар или ако се индосант само потпише на полеђини менице или алонжа (бланко индосамет).

§ 13. — Индосаментом се преносе сва права која проистичу из менице.

Кад је индосамент неиспуњен (бланко), онда ималац може:

1.) испунити бланко индосамент било својим именом било именом другога лица;

2.) даље индосирати меницу бланко или на име другог лица;

3.) просто предати меницу трећем лицу, не испуњавајући бланко индосамент нити стављајући нов индосамент.

§ 14. — Индосант одговара за акцепт и исплату, осим ако није друкчије напоменуто. Он може забранити да се меница поново индосира; у том случају не одговара лицима на које буде меница доцније индосирана.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 14.

„Ректа меница” и индосамент „не по наредби” не предвиђа садањи српски трговачки законик; међутим оваква је меница потребна кад акцептант-трасант или индосант не жели да меница с његовим потписом циркулише, или му је намера да против ремитента (индосатара) истакне приговоре које има, а које не би могао истаћи према доцнијим индосатарима.

§ 15. — Ко држи меницу у рукама, сматра се за њеног законитог имаоца ако своје право утврди неиспрекиданим низом индосамената, макар да је последњи индосамент бланко. Кад иза бланко индосамента долази други индосамент, сматра се да је потписник прибавио меницу бланко индосаментом. Пребрисани индосаменти сматрају се да не постоје.

Ако је какво лице лишено менице ма каквим догађајем, имаоца који своје право утврди онако како је означено у предњем

ставу, дужан је меницу предати само ако ју је прибавио зломислено или с великом немарношћу.

Кад се из менице поднете уз акт тражења забране види, да је она у смислу § 15 Меничног закона пренета и на тај начин сопственик могао постати лице у чијим се рукама налази, онда је суд погрешно што је молиоца, који се појављује као пуномоћник стварног сопственика, одбио од тражења за то, што на спорној меници нема преноса од стране њеног сопственика нити какво друго овлашћење да се молилац може појавити као пуномоћник, јер кад се по наведеном законском пропису молилац може појавити као сопственик менице, онда се он може појавити и као пуномоћник, које је право мање од права сопствености и овим обухваћено. — О. о. 23. августа, 1930. год., Бр. 10034.

§ 16. — Лица против којих је подигнута менична тужба не могу наспрам имаоца истаћи приговоре који имају основа у њиховим личним односима са трансантом или с којим ранијим имаоцем, осим ако пренашање није произашло из споразума заснованог на лувкавству.

Приговору да на трасираној меници, у време кад је на њу стављена каква менична изјава, није било којег меничног састојка, нема места против поштеног имаоца; а против кога другог само онда, ако онај који чини приговор, докаже да је меница накнадно испуњена противно учињеном споразуму. Исто

вреди, ако су у трасираној меници места, која су остала празна (§ 2. став 2—4) накнадно испуњена нарочитим означањем доспелости, места издања или места плаћања.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 16.

Опширна јудикатура о приговорима против захтева имаоца менице доказује, да прописи досадашњих закона не одговарају потребама промета. Како је, у другу руку немогућно побројати све приговоре, који би могли доћи у обзир, хашка је конференција, у сагласју са доктрином, прописала само који се приговори не могу истаћи у поједином случају, и додала је, клаузулу о долусу, која се у теорији и пракси и досада признавала.

У трговачком закону, који важи за правно подручје Србије, нема никаквих наређења о томе, да ли се једна исправа која не садржи све састојке трасиране менице (бланко меница) може накнадно испунити и каква одговорност настаје из такве менице за поједине меничне потписнике.

С тога је у пројектовани нацрт § 16. унесено наређење: „Приговору да на трасираној меници у време кад је на њу стављена каква менична изјава, није било којег меничног састојка, нема места против поштенога имаоца; а против кога другог само онда, ако онај, који чини приговор, докаже, да је меница накнадно испуњена противно учињеном споразуму. Исто вреди, ако су у трасираној меници места, која су остала празна (ст. 2.—4. § 2.) накнадно ис-

пуњена нарочитим означањем доспелости, места издања или места плаћања.”

То је узето делом из досадашњих пречаних закона, а делом се налази у новим законима Пољске и Угарске, па и у аустријском предлогу меничног закона.

§ 17. — Кад се у индосаменту стави напомена „вредност за наплату”, „за инкасо”; „као пуномоћје“ или ма каква друга напомена, која означаје просто пуномоћје, ималац може вршити сва права која истичу из менице, али меницу може индосирати само у пуномоћје.

Обавезници у таквом случају могу истаћи насрам имаоца само оне приговоре који би се могли насупрот ставити индосанту.

§ 18. — Кад се у индосаменту налази напомена „вредност за обезбеђење”, „вредност за залог” или ма каква друга напомена која означаје залагање, ималац може вршити сва права која истичу из менице, али његов индосамент вреди само као индосамент за пуномоћје.

Обавезници не могу истаћи против имаоца приговоре који имају осноза у њиховим личним односима са индосантом, осим ако индосамент није потекао из каквог споразума заснованог на лукавству.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 18.

Досадашњи наши закони не познају индосамент „за залогу”, па је пракса ради тога има-ла потешкоћа. Обично се меница у таквом слу-чају индосирала пуним индосаментом који је ин-досатору — заложном веровнику — давао ви-ше права него што су странке замишљале. На тај начин нису биле искључене злоупотребе од стране индосатара.

§ 19. — Индосамент, написан после доспе-лости, има иста дејства као и индосамент пре доспелости. Ипак индосамент, који је став-љен после протеста због неисплате или по-што је протекао рок одређен за подизање тога протеста, има само дејство обичног у-ступљења.

Мотиви комисије за предлог меничног за-кона: § 19.

Ова норма значи измену у областима, где вреди српски трговачки законик и аустријски и босански менични законици. По новом зако-ну неће више бити разлике између дејства индо-самента протестоване и прејудуциране менице, јер ће у оба случаја индосамент имати само дејство обичне цесије.

Глава трећа. Акцептирање

§ 20. — Ималац, па и онај који само држи меницу у рукама, може све до доспе-лости поднети трасирану меницу ради акцеп-тирања трасату, у месту његовог пребивања.

Мотиви комисије за предлог меничног за-кона: § 20.

Решено је питање, и то негативно, да ли се може трасирана меница поднети ради акцеп-тирања и на сам дан доспећа.

Управо је речено, да се трасирана меница свагда мора на акцептирање поднети трасату у месту његова пребивања, па ма да би меница била домицилирана.

§ 21. — У свакој трасираној меници тра-сант може наредити да се она мора под-нети ради акцептирања, назначујући или не назначујући за то рок.

Он може забранити у трасираној мени-ци да се она поднесе на акцептирање, осим ако то није домицилирана меница или ако она не гласи на одређено време по виђењу.

Он може такође наредити да се трасира-на меница не подноси ради акцептирања пре одређеног дана.

Сваки индосант може наредити, назначу-јући или не назначујући рок, да се трасира-на меница мора поднети ради акцептирања, осим ако већ трасант није у њој забранио да се подноси ради акцептирања.

Мотиви комисије за предлог меничног за-кона: § 21.

До сада је у меничном праву постојало на-чело: да је поднашање менице ради акцептира-ња, право а не дужност имаоца менице, изу-зимајући рочне и домицилиране менице, и да трасант никаквом клаузулом не може забрани-ти поднашање ради акцептирања.

Међутим, § 21. нацрта хашке конференције одступа од ових принципа и предвиђа:

а) клаузулу по којој се меница мора поднети ради акцептирања са одређењем рока или без тога;

б) клаузулу по којој се забрањује подношење менице ради акцептирања;

в) клаузулу којом се наређује да се меница не сме подносити пре протекла извесног рока, и

г) клаузулу којом индосанти наређују да се меница мора поднети ради акцептирања осим ако је трасант већ забранио подношење менице ради акцептирања.

Санкција клаузула под а) и г) налази се у § 52., а санкција клаузула под б) и в) сама је по себи јасна, а то је: да има лац менице нема право регреса ако меница не би била акцептирана, јер акцепт није одређен.

Разуме се по себи, да се не може акцептирање забранити код трасираних меница издатих на одређено време по виђењу и код домициларне менице.

Од тога најважнија је могућност забране поднашања ради акцептирања. Овом ће се забраном служити на пример: трасант, који има потпуно поверење у трасату и због тога се боји да ће га увредити, ако дозволи подношење ради акцептирања у оним областима, где дужници, особито трговци, ма да не поричу своју обавезу, не воле давати акцепте, бојећи се меничне строгости. У таквим областима веровници, који се не могу служити акцептираном трасираном меницом према својим дужницима, а да би есконтирали своје тражбине против својих муштерија, често добију потребан кредит на тај

начин што без формалне цесије ових тражбина, на њих узимају кредит. Тај начин није подесан, јер је овакав кредит скуп, и нема довољно правне сигурности да дужник исто потраживање неће есконтирати и по други пут. Осим тога парнице из таквих послова воде се по спором редовном грађанском поступку. Са неакцептибилном трасираном меницом посао је једноставнији, јефтинији и бржи. Примера ради: гроста Павловић продао је робу детаљисти Петровићу; рок плаћања је куповној цени 3 месеца. Павловић сам дугује за робу фабриканту. Да би добио потребан му новац код банке, он трасира неакцептибилну трасирану меницу на Петровића и есконтира је код банке, а афирзира Петровића да исплати меницу, кад буде поднесена на исплату. Ако Петровић меницу не исплати, банци остаје право на менични регрес против Павловића; дакле брзи судски поступак. Павловић дакако може да се путем редовног грађанског поступка наплати за куповну цену.

§ 22. Меница на одређено време по виђењу мора се поднети ради акцептирања у току од шест месеца од дана издања.

Трасант може овај последњи рок скратити или одредити дужи.

Ове рокове индосанти могу скратити.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 22.

Овај параграф измењује све наше законе јер избегава предуге рокове, водећи рачуна о модерним саобраћајним средствима. Ипак 6 ме-

сечни рок за поднашање ради акцептирања није облигаторан, јер трансант менице може рок за поднашање менице на одређено време по виђењу продужити или скратити, док индосант може само скратити рок. За менице по виђењу в. § 33.

§.23. — Ималац није дужан трасирану меницу поднету ради акцептирања, оставити у рукама трасата.

Трасат може захтевати да му се меница поднесе још једанпут сутра дан после првог подношења. Заинтересирана лица могу се позивати на то да овоме захтеву није удовољено, само онда, ако је тај захтев забележен у протесту.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 23.

У овом параграфу постоји једна новина по којој трасат може тражити, да му се меница, поднесе ради акцептирања, сутра дан после првог поднашања. Тиме се трасату осигурава потребно време за размишљање хоће ли примити меницу или је одбити, и да се распита о покрићу и авизи. И у садањем српском законик у трасат има право на двадесет четири сата за размишљање.

Али да би се избегли спорови око тога да ли је трасату и по други пут поднесена меница на акцепт, § 23. наређује да трасат може тражити да се у протест унесе да му меница, по његовом захтеву, није по други пут поднесена на акцепт.

§ 24. — Акцепт се пише на самој трасираној меници. Изражава се речју „примљена“ „прихваћена“, „спрејета“; или којом другом речју која значи исто; акцепт потписује трасат. И сам потпис трасатов, на лицу менице, вреди као акцепт.

Кад је трасирана меница платива на одређено време по виђењу, или кад на осову нарочитог наређења треба да се поднесе ради акцептирања у одређеном року, онда акцепт мора бити датиран даном, кад је дат, осим ако не би ималац захтевао да се датира даном кад је трасирана меница поднета. Кад се дан не назначи, ималац, да би одржао своја регресна права против индосаната и против трасанта, мора тај пропуст утврдити протестом благовремено подигнутим.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 24.

Према пречанским законима овај параграф значи новину у томе, да је негативну норму, по којој свака трасатова изјава, којом се не одбија акцепт, изменио у позитивну, т. ј. да је потребна изјава која значи позитивно акцептирање. Но и сам потпис трасата на лицу менице по пројекту значи акцепт.

§ 25. — Акцепт мора бити безуслован; али се може ограничити на један део своте.

Свако друго у акцепту садржано отступање од састојака менице, равно је одбијању акцепта. Ипак је акцептант обавезан према садржини свога акцепта.

§ 26. — Кад је трасант означео у меници за место плаћања друго место, различито од места пребивања трасатова, не именујући домицилијата, онда у акцепту ваља означити лице које треба исплату да изврши. Нема ли тога означена, сматра се да се акцептант обавезао, сам платити у месту плаћања.

Ако је трасирана меница платива у месту пребивања трасатова (§ 2. став 3.) овај може у акцепту означити платиште у истом месту.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 26.

Појам домицила проширен је према данашњем схватању, јер може бити домицила и у самом месту пребивања трасатовог. Платиште (Zahlstelle) по § 26. ограничено је на оне случаје, у којима трасат приликом акцептирања назначи локал или лице, где ће се или које ће извршити исплату, у месту трасатова пребивања.

§ 27. — Акцептом се трасат обавезује да меницу плати о доспелости.

Ако меница не буде плаћена, ималац, макар то био и сам трасант, има на основу менице право на непосредну тужбу против акцептанта за све што се може тражити према §§-има 47. и 48.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 27.

У другом ставу овог параграфа има једна корисна новина. Ту се одређује свота за коју

је акцептант у регресу одговоран према имаоцу менице и према трасанту. То је, наиме, она иста свота, коју ималац менице може тражити од индосанта и од трасанта у регресу. Да би се дакле знали састојци те своте, потребно је узети у обзир наређења § 47. и 48. који одређују висину ове накнаде.

§ 28. — Сматра се да је трасат одбио акцептирање трасиране менице ако је написани акцепт пребрисао пре него што је исправу дао из руке; ипак он је обавезан, по садржини датог акцепта, ако га је пребрисао тек пошто је написмено известио имаоца или ма кога потписника да је трасирану меницу акцептирао.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 28.

По пречанским законима акцептант не може се ослободити своје обавезе тиме, што ће пребрисати или накнадно опозвати свој акцепт. Од ове се строгости одступа у случају, да акцептант још није о акцепту писмено известио имаоца или којег од потписника трасиране менице.

Глава четврта. Авал.

§ 29. — Исплата менице може се обезбедити авалом.

Ово обезбеђење може дати треће лице, па и лице које је већ меницу потписало.

§ 30. — Авал се даје на меницу или на алонжу.

Он се изражава речима „пер авал“ „као порук“ или ма којим другим изразом који значи исто; њега треба авалиста да потпише.

Сам потпис на лицу менице сматра се авалом, осим ако није у питању потпис трасанта или трасанта.

У авалу треба означити за кога је дат. Ако се то не учини, сматра се да је дат за трасанта.

§ 31. — Авалиста је исто тако обавезан као и онај за кога је дао авал.

Његова обавеза вреди и онда, ако је обавеза, за коју је дао авал, ништавна из ма кога другог разлога, осим због формалног недостатка.

Кад исплати меницу, он има право регреса против онога, за кога је дао авал и против свију оних који су овоме одговорни.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 29.—31. .

Аустријски и босански менични закони ма да познају авал, не дају готово никаквих норми за њ'. Нови је закон уредио авал, у опште у оном смислу, како је уређен у хрватском закону. Авалиста који исплати меницу, имаће менични регрес према ономе, за кога је дао авал, и против свих који су овоме одговорни.

Разлика од српског трговачког законика (§ 118.) је у томе, да се може авал дати само на меници самој, а не и на посебној исправи.

Последњи начин давања авала противан је начелу да само оно има дејства што се види из саме менице.

Став 3. § 30. садржи само презумпцију.

По § 31. Мен. зак. авалиста стоји у обавези као и онај за кога авал даје, а по ставу 5 § 52 истог закона акцептант остаје у обавези и без подигнутог протеста због неисплате, из чега логички излази, да и авалиста остаје у обавези као и акцептант без обзира на то, што протест због неисплате о року није подигнут. Исто тако и по старом Трговачком закону (§ 118) јемац—авалиста стоји у обавези, као и онај за кога јемство даје. Према томе суд не може повериоца одбити од тужбеног тражења према туженим авалистама са тога разлога што није поднео доказе, да је меница о року протестована, јер према изложеноме поверилац тај протест није ни морао подизати, пошто се из менице види да су тужени потписали исту као авалисте за акцептанта и као такви, према напред наведеним законским прописима, стоје у обавези као и акцептант, т. ј. остају у обавези и ако протест због неисплате о року није подигнут, као што остаје у обавези и сам акцептант. — О. о. 20. новембра, 1931. год., Бр. 12769.

Глава њета. Досјелост.

§ 32. — Меница се може издати:
на одређени дан;
на одређено време после издања;
по виђењу;

на одређено време по виђењу.
Ништавне су менице у којима је доспелост друкчије назначена као и менице са више доспећа.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 32.

Хашка конференција избацила је досад постојеће „узо“ и „сајамске“ менице; али у чл. 6. конвенција односно изједначења меничног права допустила је државама уговорницама да на својој територији могу установити и сајмске менице и да фиксирају њихов рок плаћања. Ово је учињено на захтев руског изасланика.

Као што се зна сајамске менице су заоставак средње-вековних вашара, када је светска трговина била усредсређена на тим вашарима. Данас су такве менице сасвим изобичајене, јер данашњи сајмови немају више карактер средње-вековних вашара. С тога их нацрт није примио.

Што се тиче узо менице, оне су велика негода за међународни саобраћај, јер „узанси“ („обично време“) нису исти у свима земљама. Тако у Србији „обично време“ износи петнаест дана, а у Француској тридесет дана, те је услед тога тешко разабрати се о тачном дану плаћања, кад је реч о међународном саобраћају. О доспелости меница, у којима није означена година, нема у хашком реглану прописа, али комисија сматра, да ће и даље вредити досадања пракса (§ 30. став 3. хрватско угарског меничног закона).

§ 33. — Меница по виђењу платива је чим се поднесе. Она треба да се поднесе на

исплату у законским или у роковима, одређеним за поднашање ради акцептирања меница, плативих на одређено време по виђењу (§ 22.).

§ 34. — Доспелост менице на одређено време по виђењу израчунава се према дану акцепта или према дану протеста.

Ако протест није подигнут, онда се у погледу акцептанта сматра да је недатирани акцепт стављен последњег дана законског или одређеног рока за подношење.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 34.

У овоме се параграфу говори како се одређује рок плаћања меница које се имају платити у одређено време по виђењу. То бива:

1. датумом акцептирања;
2. датумом протеста због неакцептирања;
3. ако акцепт није датиран, а нема ни протеста, онда се сматра, у погледу на акцептанта, да је акцепт дат последњег дана законског или у меници одређеног рока кад је требало меницу поднети на акцептирање.

Односно овог последњег случаја истакнуто је питање; да ли имацац менице има права на регрес против трасанта и индосанта, ако акцептирана меница не буде исплаћена? Преовладало је мишљење да они испадају из обавезе по § 52. пошто нема доказа да је меница на време поднесена на акцепт. Имацац је занемарио своју обавезу да поднесе меницу ради акцептирања. Истина, рок се по последњем ставу овог

параграфа сматра да је последњи дан у меници одређеног или законског рока, али то важи само за акцептанта а не и за индосанте и трасанта па зато ови треба да испадну из обавезе.

§ 35. — Меница, која гласи на један или више месеца после дана издања или после дана виђења, доспева на одговарајући дан онога месеца, у којем се има извршити исплата.

Кад у томе месецу нема тога дана, онда меница доспева последњег дана тога месеца.

Гласи ли меница на један или више целих месеца и половину месеца од дана издања или по виђењу, онда се најпре рачунају цели месеци.

Ако је доспелост одређена на почетак, на половину или на крај месеца, онда под тим изразом треба разумети први, петнаести или последњи дан месеца.

Израз „по месеца” значи петнаест дана. не значе једну или две седмице, већ пуних осам или петнаест дана.

Израз „по месеца,, значи петнаест дана.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 35.

Наређење четвртог става овог параграфа ушло је у нацрт хашке конференције по захтеву француске Делегације, јер се у Француској осам дана сматрају као седмица, а петнаест дана као две седмице.

О роковима по седмицама закон не говори наполе, јер се разуме, да се рачунају анологно роковима по месецима.

§ 36. — Кад је меница платива на одређени дан у таквом месту, у коме не вреди исти календар који вреди у месту издања, онда се сматра да је доспелост одређена по календару који вреди у месту плаћања.

Кад се меница платива на одређено време од издања, трасира између два места којих су календари различни, онда се дан издања доводи на дан који му одговара у календару места плаћања, па се онда према томе одређује доспелост.

Рокови за подношење меница рачунају се према прописима предњег става.

Ови прописи неће се применити ако се из напомена или просто из садржине менице види намера да је што друго усвојено.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 36.

Садашњи закони регулишу разлику календара само за случај да је меница издата на рок од дана издања; нови пак закон даје норме и за друге случајеве, допуштајући странкама, да у меници изразе и нешто друго.

Глава шеста Плаћање.

§ 37. — Ималац треба да поднесе меницу на исплату било на сам дан плаћања било једног од два радна дана који долазе одмах за њим.

И кад се меница поднесе заводу за обрачунавање, сматра се да је поднета на исплату.

Министар Трговине и Индустије одредиће уредбом овакве заводе за обрачунавање.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 37.

И нови закон разликује дан, када меница према својој садржини доспева (доспелост), од дана плаћања, то јест од дана, када се збиља може тражити исплата. Редовно то је један и исти дан, али може бити и више дана разлике, ако је дан доспелости празник.

Разлика према српском трг. закону у томе је, да се исплата може тражити још и на следећа два радна дана. То је у складу са прописима о протесту због неисплате (§ 43.) и даје могућност веровнику, да не задоцни, па и дужнику, да се распита о покрићу и авизи.

Ново је да се поднашање менице трасату, акцептанту, издаваоцу сопствене менице може заменити поднашањем којем заводу за обрачунавање. Чековни закони у нашој држави већ познају ову институцију, која је подесна да концентрише и олакша новчани саобраћај и да умањи потребу готовог новца. Који и какви ће то бити заводи, да ли поштанско-чековни заводи или Народна Банка (филијале) или посебни заводи у већим трговачким средиштима одредиће Министар Трговине и Индустије, разуме се по саслушању дотичних привремених организација.

§ 38. — Трасат кад плаћа меницу, може захтевати, да му се она преда са потврдом на њој да је исплаћена.

Ималац не може одбити делимичну исплату.

У случају делимичне исплате трасат може захтевати да се она забележи на меници и да му се на то изда намира (признаница).

§ 39. — Ималац меница не може се присилити да прими исплату пре доспелости.

Трасат, ако исплати меницу пре доспелости, учиниће то на властиту опасност.

Ко меницу плати о доспелости пуноважно је ослобођен, осим ако при том нема с његове стране зле намере или велике немарности. Он је дужан да испита правилност низа индосамената, али не и истинитост потписа индосаната.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 39.

Овде је посебним прописима редигована досадашња пракса и наука.

§ 40. — Кад меница гласи на новац, који није у течају у месту плаћања, менична свота може се платити новцем, који је ту у течају, а по вредности коју она има на дан кад се исплата може тражити, осим ако трасант није у меници одредио исплату баш новцем који је у њој означен (напомена ефективне исплате страним новцем). Вредност страног новца одредиће се по узансима места плаћања. Ипак трасант може одредити да се свота, коју треба платити, рачуна по течају одређеном у ме-

ници или по течају одређеном од којег индосанта; у томе се случају та свота мора платити у новцу који вреди у земљи.

Ако је менична свота означена у новцу који има исти назив, али различиту вредност, у земљи где је меница издата и у оној где ће се платити, сматра се да се има у виду новац места плаћања.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 40.

И досадашњи закони имају прописе о страниј валути и о ефективној клаузули. Нацрт уопште не одступа од њих; ипак је ново то, да се може течај одредити у самој меници или препустити одређивање којему индосанту. Потреба таквог прописа указала се у прекоморском саобраћају.

§ 41. — Ако се меница не поднесе на исплату у року који је означен у § 37., сваки дужник је овлашћен да меничну своту положи суду места плаћања на трошак и опасност имаоца.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 41.

Пречански менични закони већ имају такву норму а она није туђа ни српском праву, на име општем грађанском закону. Власт код које се полаже менична свота, у нашој земљи свуда је суд.

Глава седма. Регрес због неакцептирања и због неисплате.

§ 42. — Ималац може вршити регрес против индосаната, трасанта и осталих обвезника:

- о доспелости;
- ако меница није плаћена;
- и пре доспелости:
- 1.) ако је акцепт био одбијен било потпуно било делимице;
- 2.) ако је отворен стечај над имовином трасата, акцептирао он меницу или не акцептирао, или ако овај обустави плаћања, макар та обустава и не била утврђена судском одлуком; или ако је извршење из његове имовине остало безуспешно;
- 3.) ако је отворен стечај над имовином трасанта такве менице, која се не сме поднети на акцептирање.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 42.

По садашњим меничним законима ималац менице имао је право на два регреса: због обезбеђења и због неисплате менице. Хашка конференција избацила је регрес обезбеђења, тако да ималац менице може одмах тражити регрес због неисплате, чим трасат не акцептира меницу безусловно.

Да је тако уређено правда се тиме, што се извесне новчане своте полагањем код суда повлаче из саобраћаја, што регрес обезбеђења даје маха споровима због недовољно понуђеног јемства, и што неакцептирана меница, и ако се

даје обезбеђење, постаје сумњива, јер она услед неакцептирања носи клицу несигурности услед чега је цела циркулација отежана, ако не сасвим онемогућена. Кад је дакле трасат одбио акцепт, онда је више него сигурно да ће одбити и исплату, и онда зашто да се не да право имаоцу менице да одмах тражи регрес због неисплате од оних који су јемствовали да ће меница бити исплаћена. Истина, може меницу акцептовати неко за част, али ни тада нема довољно сигурности за исплату, што се види из тога, да је по § 90. српског трговачког законика ималац у праву да тражи регрес обезбеђења, ма да је меница акцептирана за част. То исто вреди на случај, кад трасат падне под стечај било да је акцептирао меницу или не, кад је престао с плаћањем или кад се из његовог имања није могла извршити каква судска одлука, ма било то само из покретног имања.

Још је гори положај имаоца менице кад трасант изда меницу, али забрани да се поднесе ради акцептирања, а међутим он сам падне под стечај. Зато је хашка конференција унела у § 42. став трећи, наређење, по коме се и тада може тражити наплата од осталих меничних потписника.

§ 43. — Одбијање акцента или исплате треба утврдити јавном исправом (протест због неакцептирања или због неисплате).

Протест због неисплате треба да се подигне било на дан плаћања менице било једног од два радна дана који долазе одмах за њим.

Протест због неакцептирања треба да се подигне у роковима одређеним за поднашање ради акцептирања. Ако је у случају, предвиђеном у ставу 2. § 23. меница била поднесена први пут последњега дана рока, протест се може подићи још и сутра дан.

Кад је подигнут протест због неакцептирања, онда није потребно меницу поднети на исплату нити подићи протест због неисплате.

У случајима, предвиђеним у § 42. под 2., ималац може вршити регрес тек кад буде поднео трасату меницу на исплату и пошто протест буде подигнут.

У случајевима предвиђеним у § 42. под 3., ималац може вршити регрес кад поднесе судско решење којим је стечај отворен над имовином трасанта.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 43.

У другом ставу овог параграфа, сагласно с § 37. одређен је рок за подизање протеста због неисплате.

У четвртом ставу овог параграфа постоји наређење да протест због неакцептирања решава од дужности подношења на исплату.

Сасвим је разумљиво, да не треба тражити и протест због неисплате, кад је већ подигнут протест због неакцептирања, јер је напред већ казано да се и само на основу протеста због неакцептирања може тражити регрес због неисплате.

Но наређење става петог овог параграфа чини малу забуну у толико што се ту каже да у случају бр. 2. параграфа 42. т. ј. кад је тра-

сат пао под стечај и т. д. да треба поднети меницу и на исплату, па тек на основу протеста због неисплате може да се тражи регрес од осталих потписника. Па не само то него ту није казано кад треба тражити тај протест: да ли треба сачекати рок плаћања или не? Међутим на конференцији је протумачено, да у том случају треба одмах поднети меницу трасату на исплату, јер не дајући акцепт, он је изгубио право на менични рок, тако да му се одмах може поднети меница на исплату и на случај неисплате изискати протест.

У случају бр. 3. § 42. т. ј. кад трасант менице, код које је забрањено поднашање ради акцептирања, падне под стечај, онда се меница не подноси на исплату и не подиже протест због неисплате јер је довољан и сам оглас о отвореном стечају, пошто је очевидно да трасат није у стању платити меницу, као и то да трасат неће меницу о року исплатити због тога што је трасант под стечајем.

§ 44. — Да меница није акцептирана или плаћена ималац мора известити свог индосанта и трасанта за четири радна дана после дана протеста или, у случају напомене „без трошкова“, после дана подношења меница. Ако је протест замењен према пропису § 77., рок се рачуна од дана уношења у регистар протеста.

Сваки индосант мора, у року од два дана, саопштити своје индосанту извештај који је добио, назначивши имена и адресе оних који су дали раније извештаје, и тако даље идући све до трасанта. Рок, који је напред означен, тече од кад је примљен претходни извештај.

Ако који од индосаната није означио своју адресу или ју је нечитко означио, онда је довољно да се извести индосант, који стоји пред овим.

Овај се извештај може дати у ма каквом облику, па и самим простим враћањем менице. Ко даје извештај, дужан је доказати да је то извршио у прописаном року.

Сматра се да је рок одржан, ако је препоручено писмо којим се извештај даје, предато пошти у поменутом року.

Ко не да извештај у горе означеном року, не губи због тога своја менична права. Али он одговара за штету која је наступила услед тога његовог пропуштања, но тако да накнада те штете не може бити већа од меничне своте.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 44.

У овом параграфу говори се о нотификацији протеста због неакцептирања и неисплате. Значај нотификације је у томе, да гаранте што пре сазнају да им прети регрес и да могу избећи регрес тиме, што добровољно искупе протестирану меницу (§ 49.). Дакако, по све је гаранте подесније, ако меницу искупи трасант сам, и баш ради тога нацрт прописује, да ималац менице о протесту не обавештава само свога непосреднога претходника, него и трасанта. Санкција за неизвршење нотификације означена је у последњем ставу овог параграфа и састоји се у накнади причињене штете највише до износа меничне своте. Ова санкција блажа је него досадашња по пречанским законима.

§ 45. — Трасант, или ма који од индосантата може напоменом „без трошкова”, „без протеста” или ма каквом другом напоменом, која исто значи, ослободити имаоца, да ради извршења регреса изиште протест због неакцептирања или због неисплате.

Ова напомена не разрешава имаоца нити да меницу поднесе у прописаним роковима нити да извести претходног индосанта и трасанта. Да рокови нису одржани, треба да докаже онај, који се на то позива против имаоца.

Напомена, која је потекла од трасанта, вреди према свим потписницима. Ако ималац, противно овој напомени изиште протест, трошак ће он сам сносити. Кад је ова напомена потекла од индосанта, трошкови око протеста, ако овај буде подигнут, моћи ће се наплатити од свију потписника менице.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 45.

Главна је разлика према досадашњим пречанским законима ова, да напомена „без протеста”, ако ју је дао трасант има апсолутно дејство и за индосанте. Последица је, да ималац, ако ипак подигне протест због неакцептирања или неисплате, мора сносити трошкове протеста сам; за друге протесте (на пр. због недатирања или неиздања дупликата), ова последица не постоји.

Регресна права имаоца менице према трасанту и индосанту не гасе се у смислу §§ 24. ал. 2 и 34 ал. 2 Мен. закона зато што ималац није протестом утврдио датирање акцепта да би и трасанта и индосанта одржао у обавези по-

што је акцепат без датума а меница је издата на одређено време по виђењу. А не гасе се зато, што је меница издата са напоменом „без протеста” у смислу § 45 Мен. закона, те је ималац ослобођен од вршења протеста, да би трасанта и индосанта у овом случају одржао у обавези, и што у смислу цитираних законских прописа и § 52 Мен. закона није дошао рок за исплату ни за акцептанта. — О. Скопљ. Апелат. с. од 14. априла, 1932. год., Бр. 2188.

§ 46. — Сви они који су меницу трасирали, акцептирали, индосирали или авалирали одговарају имаоцу солидарно.

Ималац има право поступити против свих тих лица појединачно или против више њих, или против свих укупно, а при том није дужан да се држи реда којим су се они обавезали.

То исто право припада и сваком потписнику менице који ју је искупио.

Тражење код суда против једног обавезника не спречава да се поступи против осталих, макар да они долазе после оног против којег је прво код суда поступљено.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 46.

И нови закон поставља начело регреса с правом варијације.

§ 47. — Ималац може тражити од онога против којег врши регрес:

1.) неакцептирану или неплаћену меничну своту заједно с каматом ако је била у меници одређена;

2.) камату по стопи 6% рачунајући од доспећа;

3.) трошкове протеста, извештаја датих претходном индосанту и трасанту, а тако и сто и остале трошкове;

4.) провизију која, ако није друкчије уговорено, износи једну шестину од сто меничне главнице, и која никад не може прећи ту стопу.

Ако би се регрес тражио пре доспелости, онда ће се од меничне своте одбити есконт. Тај ће се есконт рачунати по избору имаоца, или по стопи званичног есконта (есконта Народне Банке) или по тржишној стопи онаквој каква постоји на дан регреса у месту пребивања имаоца.

Код менице која је издана или платива у иноземству, треба камату споменути у т. 2. првога става овог параграфа, рачунати са пет од сто, ако је у дотичној земљи од такве камате одређена мања стопа од шест од сто.

Погрешно суд налази да поверилац нема права и на провизију, у смислу тач. 4 § 47 Мен. зак., са разлога што њој има места онда, када камата није уговорена; јер према тач. 1 и 4 истог законског прописа не мора и камата бити уговорена, као што је свај случај, па да поверилац има право на провизију која износи једну шестину од сто од меничне главнице, ако није мања уговорена, пошто закон

наплату провизије не чини зависним од уговарања интереса. — О. о. 13. децембра, 1930. год., Бр. 15826.

§ 48. — Ко је искупио меницу, може тражити од оних који њему одговарају:

1.) потпуну своту коју је он платио;

2.) 6% камате на ту своту, рачунајући од дана кад је меницу искупио;

3.) трошкове које је учинио;

4.) провизију од меничне главнице рачунату онако како је одређено у § 47. под бр. 4).

Последњи став § 47. вреди и овде.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 47. и 48.

Ималац менице, тражећи регрес, има право на 5% интереса од дана када је требало платити меницу. На толики интерес имају права и обвезници од својих претходника кад искупе меницу. То важи само за менице које су издате у једној а да се исплате у другој земљи; међутим по чл. 12 конвенције, свака држава може за менице које су издате на њеном земљишту, и ту имају да се плате, повећати тај интерес на 6%.

Систем фингиране повратне менице, који познају пречански закони, није изрично усвојен, али није ни искључен, јер се разуме, да ималац и у регресу може тражити све што му је по меници припадало на месту плаћања.

Одбијање дисконта у регресу пре доспелости разуме се само по себи. Ако су у меници одређене камате, прорачунавају се најпре камате до доспелости, а од целе тако добивене своте одбије се дисконт.

§ 49. — Сваки обавезник против којег се врши или против којег се може вршити регрес, у праву је чим исплати регресну своту, захтевати да му се преда меница заједно са протестом и рачуном снабденим с потврдом о исплати.

Сваки индосант који је искупио меницу може пребрисати свој индосамент и индосаменте следећих индосаната.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 49.

Посебна намира, а не на самој меници, прописана је ради даљег регреса; једино главни обавезник може тражити намиру на самој меници.

§ 50. — Кад се врши регрес због делимичног акцепта, онда онај који је исплатио своту, за коју меница није била акцептирана, може захтевати да се та исплата забележи на меници и да му се о томе изда намира. Ималац је дужан, осим тога, издати му препис менице са својом потврдом да је веран оригиналу, а и протест, како би он могао вршити даље регресе.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 50.

Овај је пропис потребан, јер је у случају делимичног акцепта могућ и регрес пре доспелости за акцептирани део менице, а трасирана меница сама с делимичним акцептом може даље циркулирати.

§ 51. — Сваки који има право да врши регрес може, осим ако није противно одређено, наплатити се сретством нове недомицилиране менице, трасиране по виђењу, на које од лица њему одговорних (повратна меница).

Повратна меница обухвата, поред свота означених у §§-има 47. и 48., још и куртажу као и таксу за повратну меницу.

Ако је повратну меницу трасирао ималац, менична се свота одређује по течају који има меница по виђењу, трасирана из места плаћања првобитне менице на место пребивања обавезника на кога је трасирана. Ако је повратну меницу трасирао индосант, онда се менична свота одређује по течају који има меница по виђењу трасирана из места пребивања трасанта повратне менице на место пребивања обавезника.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 51.

Види се да је могућно и више повратних меница, тако да сваки даљи регрес сноси и пређашње меничне курсеве и свој. Но повратна је меница реткост а поред тога § 49. даје сваком гаранту могућност, да искупи меницу.

§ 52. — Са протеком рокова одређених: за поднашање менице по виђењу или на одређено време по виђењу; због подигнућа протеста због неакцептирања или због неисплате; за подношење на исплату менице с напоменом „без трошкова“;

ималац губи своја права против индосаната, против трасанта и против осталих обавезника, изузимајући акцептана.

Ако се меница не поднесе на акцептирање у року који је трасант одредио, ималац губи свој регрес како због неисплате тако и због неакцептирања, осим ако из садржине напомене не произлази да се трасант хтео ослободити само одговорности за акцепт.

Ако је рок за подношење одређен у индосаменту, онда се тиме може користити само индосант.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 52.

Овај параграф потпуно је разумљив, само може да се постави питање: Зар и онда кад ималац меницу не поднесе ради акцептирања у року који је у њој одређен (други став овог параграфа) губи право на регрес, ма да је благовремено поднео меницу на исплату и у случају неисплате изискао протест? Чини се да је неправо лишити га права на регрес, пошто је био марљив у погледу поднашања менице на исплату. На ту примедбу редактори нацрта хашке конференције одлучили су: да је тако право као што је редиговао, јер је трасант, стављајући рок у коме се меница има поднети ради акцептирања, тиме поставио услов под којим се прима гаранција не само за акцепт него и за исплату менице, осим ако се из израза којим је стипулиран тај услов не види да трасант тада не одговара једино за акцепт.

Ипак је дата могућност одржавања регреса ако из трасантове изјаве произилази да се хтео

ослободити само одговорности за акцепт а не и одговорности за исплату.

Када се из акта овог тражења види, да протест о року није подигнут, или бар није поднет у овом тражењу, нити се акцептант обвезао да ће одговарати и без протеста, онда је суд требао да цени обвезу жалиоца Милорада и у вези са § 52. Мен. закона пошто је он издавалац на меници. Кад протест није о року поднет, чиме би ималац менице задржао у обавези и дужника Милорада, онда је у питању да ли је његова обвеза чиста и јасна да би се тражено обезбеђење могло одобрити у смислу § 377 Грађ. суд. пост. Суд је био дужан по службеној дужности да мотри да ли су испуњени сви услови да би се тражено обезбеђење могло одобрити. — О. о. 9. јуна, 1931. год., Бр. 7590.

По ставу петом § 52. Мен. закона акцептант остаје у обавези и без подигнутога протеста због неисплате, а по § 31. истога Закона авалиста је онако исто обавезан као и онај, за кога даје авал (јемство). Из чега логички излази да и авалиста остаје у обавези као и акцептант по меници без обзира на то, што протест због неисплате није подигнут. — Према томе погрешно је суд, кад је нашао да је дужник Драгиша, као авалиста, испао из обавезе зато што поверилачка банка о року исплате није подигла протест, јер је он према напред поменутиим законским прописима као авалиста (јемац) за акцептанта остао у обавези према поверилачкој банци и без подигнутога протеста због неисплате. — О. о. 2. јуна, 1931. год., Бр. 7319.

§ 53. — Кад се меница не може у одређеним роковима да поднесе или протест да подигне због несавладљиве препреке (случај више силе), онда се ти рокови продужују.

Ималац је дужан без одлагања извести о случају више силе свога индосанта и тај извештај забележити на меници или на алонжу, ставивши датум и свој потпис; за остало вреде прописи § 44.

Кад виша сила престане, ималац мора без одлагања да поднесе меницу ради акцептирања или ради исплате и да, ако треба, изиште протест.

Ако виша сила траје више од тридесет дана после доспелости, регрес се може извршити и без подношења и без подигнућа протеста.

Кад менице по виђењу и на одређено време по виђењу, рок од тридесет дана тече од дана кад је ималац, и пре него што су протекли рокови за подношење, извести свога индосанта о вишој сили.

Не сматрају се као случајеви више силе чињенице које су чисто личне за имаоце или за онога којему је он поверио да меницу поднесе или да протест подигне.

Министар Правде може уредбом одредити, да ли ће се и како овај параграф примењивати, кад инострана законодавна или друга власт изда прописе, којима је сврха спречити благовремено предузимање чињења потребних за вршење или одржање права из менице.

Мотиви комисије за предлог меничног закона § 53.

Случај више силе до сада није налазио места у меничним законима; само оне области наше државе, које су припадале бившој Аустро-Угарској, имале су у том погледу посебне законе из 1912. год. Наређење § 53. хашког регламана, које је већ било узор баш поменутих законима биће добро дошло у случајевима, кад је меницу немогућно због више силе поднети ради акцептирања или исплате. Али се мора приметити да конференција није овим параграфом решила сва спорна питања која се у овој материји могу појавити, па и комисија за израду јединственога меничнога Закона за нашу државу сматра да их треба препустити јудикатури. Комисија није могла уважити мишљење, по којем би требало брисати претпоследњи став овога параграфа, јер би без таквог наређења било изигравања.

Глава осма. Интервенција.

§ 54. — Трасант или ма који од индосанта може у меници назначити лице које ће акцептирати или платити по потреби.

Интервениент може меницу под условима који су ниже наведени, акцептирати или платити за ма кога обавезника.

Интервениент може бити треће лице, па и сам трасант, или лице које је већ обавезно по меници изузимајући акцептанта.

Интервениент је дужан да без одлагања извести о својој интервенцији онога за кога је посредовао.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 54.

Решено је питање, да ли је могућна интервенција у корист акцептанта, и то позитивно. Интервенирати не може акцептант, јер је већ главни дужник, а аналого томе ни издавалац сопствене менице. Обавештење хонората прописано је и у случају исплате за част што је досле било спорно.

Акцептирање за част

§ 55. — Акцептирању за част има места у свима случајевима, у којима имацац може пре доспелости тражити регрес из менице, која се сме поднети ради акцептирања.

Имацац може одбити акцепт за част, шта више и онда кад га понуди лице означено да меницу акцептира или плати по потреби.

Ако допусти овакав акцепт, губи регрес који му припада пре доспелости против лица њему одговорних.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 55.

Ново је за пречанске крајеве, да имацац менице може одбити акцепт за част и ако га нуди адресат по потреби. То је последица регреса пре доспелости. У случајевима где постоји овај регрес, имацац менице га може одмах тражити; али ако дозволи акцепт за част, онда мора чекати доспелост и поднети меницу на исплату.

Разуме се, да нема акцепта за част, ако је у трасираној меници забрањено поднашање ради акцептирања.

§ 56. — Акцепт за част бележи се на меници; њега потписује интервениент. У њему ће се назначити за чију је част дат; ако се то не учини, сматра се да је дат за част трасанта.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 56.

Важно је да не треба интервенцијскога протеста, ако се да акцепт за част; но није потребан ни онда ако адресат по потреби одбије акцепт за част. То се разуме, јер ако уопште не треба дозволити акцепт за част, јасно је да не треба ни протестирати, ако адресат по потреби не да акцепт за част.

§ 57. — Акцептант за част обавезан је према имаоцу и следницима онога обавезника за чију је част меницу акцептирао, исто онако као што је овај обавезан.

Ма да је меница акцептирана, онај за чију је част акцептирана, а тако исто и они, који њему одговарају, могу исплативши своту означену у § 47., захтевати од имаоца да преда меницу заједно са протестом, ако му је било места.

Мотиви комисије за предлог меничног законика: § 57.

Став други овог параграфа замењује оне одредбе досадашњих закона, које су давале регрес ради обезбеђења. Дакако да се мора предати не само као досада протест, него и меница сама, пошто је исплаћена или боље речено купљена.

II Исплата за част.

§ 58. — Исплата за част може бити у свима случајевима у којима, било о доспелости било пре доспелости, ималац стече право на регрес.

Исплата за част треба да се изврши најдаље сутра дан иза последњег дана допуштеног за подизање протеста због неисплате.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 58.

Разлика је од досадашњих закона у томе, што може бити исплате за част и онда кад је могућан регрес пре доспелости, наравно, ако ималац на основу протеста због неакцептирања није стварно извршио регрес. Даље, разлика је у томе, што је исплата за част могућна још и први дан иза протеста рока за протест због неисплате.

§ 59. — Кад је меница била акцептирана за част или су у њој била означена лица да је плате по потреби, ималац је дужан, да је поднесе у месту плаћања свима тим лицима, и да, ако је потребно, изиште протест због неисплате најдаље сутра дан иза последњег дана допуштеног за подизање протеста.

Ако се протест не поднесе у томе року, испадају из обавезе: онај који језначио адресу по потреби или за чију је част меница акцептирана, а тако исто и следећи индосанти.

§ 60. — Исплата за част треба да обухвата целу ону своту коју би био дужан платити онај, за чију се част плаћа, изузимајући провизију предвиђену у т. 4. § 47.

Ималац који одбије ову исплату губи регрес против оних који би били ослобођени.

§ 61. — Исплата за част треба да се потврди намиром на меници са назначењем онога, за чију је част плаћена. Ако се то лице не назначи, сматраће се да је плаћена за трасанта.

Меница и протест, ако је овај подигнут, треба да се предаду платцу за част.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 61.

Како код акцептанта за част, тако и код исплате за част није потребан интервенцијски протест; разуме се, да нема исплате за част (акцепта за част), ако није на време подигнут протест због неакцептирања код трасата или протест због неисплате код трасата, акцептанта (домицилијата) или издаваоца сопствене менице.

§ 62. — Платац за част ступа у права имаоца против онога, за чију је част платио и против свих који су овоме одговорни. Ипак он не може меницу даље индосирати.

Следници потписника за чију је част плаћено, ослобођени су обавезе.

Ако више њих понуде исплату за част, првенство има онај који ослобођава највише

обавезника. Ако се не поступи по огом правилу, интервениент, који је за то знао, губи регрес против оних који би били ослобођени.

Глава девета. Умножавање и преписи.

1 Умножавање

§ 63. — Трасирана меница може се издати у више истоветних примерака.

Ови примерци морају се означити текућим бројем, у самом слогу исправе; ако се то не учини, сваки се примерак сматра као засебна меница.

Сваки ималац трасиране менице може захтевати да му се о његовом трошку изда више примерака, осим ако није у меници назначено да је издана само у једном примерку. Тога ради треба да се обрати своме непосредном индосанту, који је дужан то да достави своме индосанту, и тако даље идући све до трасанта. Индосанти су дужни да понове своје индосаменте на новим примерцима.

§ 64. — Кад се исплати један примерак, престају сва права из свих других примерака и ако није одређено, да исплатом по једном примерку остали губе вредност. Ипак трасат остаје обавезан по сваком акцептираном примерку који му не буде враћен.

Индосант, који је пренео, примерке разним лицима, и сви следећи индосанти одговорни су по свима невраћеним примерцима, који носе њихов потпис.

§ 65. — Ко пошаље примерак ради акцептирања, дужан је на осталим примерцима назначити имена лица, у чијим се рукама налази послати примерак. То је пак лице дужно да га преда легитимираном имаоцу другог примерка.

Ако он не хтедне то учинити, ималац може вршити регрес тек кад протестом утврди:

- 1.) да му примерак послат ради акцептирања, није предат на његово захтевање;
- 2.) да се по другом примерку није могао добити акцепт или исплата.

Ако се из менице не види код кога се налази примерак одређен за акцептирање, дозвољан је протест под бр. 2. предњег става ради одржања регресних права.

II Преписи

§ 66. — Сваки ималац менице има право да начини од ње преписе.

У препису треба изворну меницу преписати тачно са индосаментима и свима другим напоменама који се налазе на њој. У препису треба назначити где се свршава.

Препис се може индосирати и авалирати на исти начин и са истим дејством као и изворна меница.

§ 67. — У препису треба означити лице, у чијим је рукама изворна меница. Ово лице је дужно да исту преда легитимираном имаоцу преписа.

Ако то не хтедне учинити ималац може вршити регрес против оних који су ондосирали препис, тек кад утврди протестом да му изворна меница није била предана на његово захтевање.

Препис, у којем није означено лице код кога се налази изворна меница, нема меничноправне вредности.

Глава десета. Лажне и преиначене менице.

§ 68. — Лажност потписа, па био то и потпис трасанта или акцептанта, не утиче ни у колико на вредност осталих потписа.

Не стоји разлог суда, да је доцније признање издаваоца и реминтента на инкримисаној меници Павла, да је био дао овлашћење својој кћери оптуженој Косари још пре стварања менице, да га на истој потпише као издаваоца и жиранта, остало без утицаја на противправност његовог потписивања од стране оптужене Косаре, зато што је сама Косара била признала да у времену потписивања менице није имала овлашћење од Павла, јер по закону дело фалсификата спорне менице било би, кад правна обавеза трасанта и жиранта Павла потписаног на меници од стране оптужене Косаре, не би ни постојала и кад би таквим потписом био оштећен ималац менице. Међутим и ако је трасант и жирант Павле у почетку исплате порицао, да га је на инкримисаној меници као таквог потписала оптужена Косара са његовим овлашћењем, ипак самим тим што је доцније

на протоколу код иследног судије и на претресу изјавио, да је оптужена Косара донеке у времену потписивања његовог на спорној меници имала његово овлашћење да га потпише, обавеза трасанта и жиранта Павла од свога постанка добила је пуну снагу, јер се од његове стране признаје да је оптужена Косара имала овлашћење — пуномоћије да га на инкримисаној меници потпише и обавезе, те и кад би се узело да оптужена Косара у моменту стварања менице није имала и формално пуномоћије за овај правни посао од Павла, ипак се доцније његово признање да га је на спорној меници могла потписати и обавезати простире и на ово потписивање које је раније учињено. — О. о. 27. фебруара, 1930. год., Бр. 2679. — О. о. с. 24. марта, 1930. год. Бр. 3479.

§ 69. — У случају преиначења меничног слога потписници, који су меницу потписивали после преиначења, одговарају према преиначеном слогу, а ранији потписници одговарају према првобитном слогу.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 69.

Према неким досадашњим законима нова, али у опште досадашњој теорији и пракси складна је норма која решава питање одговорности у случају преиначења.

Глава једанаеста. Протест.

§ 70. — Протесте подижу јавни бележници или срески судови у области своје месне надлежности.

Срески суд подиже меничне протесте у местима где нема јавног бележника, а ако у области његове месне надлежности постоји јавни бележник, срески суд ће протесте подизати само у случајевима кад је јавни бележник законом искључен. Протест подигнут противно пропису овога става, не губи ваљаност.

Код среског суда подиже протесте не само судија него и судски чиновник, коме старшина суда ту дужност годишњим распоредом повери. У место јавног бележника протесте може подизати и његов помоћник под материјалном одговорношћу јавног бележника.

Министар Правде, по споразуму са Министром Пошта и Телеграфа, може уредбом одредити да пошта подиже протесте.

У § 70. новог Мен. зак. у вези са § 109. истог зак. и § 149. Трг. зак. изражен је принцип: да протест не губи своју важност и ако је издат од стране месне ненадлежне власти, само ако је она иначе за издавање таквих протеста надлежна. — Према томе, неоснован је разлог да протест изискан код ваљевског првостепеног суда као месно ненадлежног нема важности нити може служити као доказ о одбијању исплате од стране акцептанта, што је место плаћања по поднетој меници које је у исто време и место пребивања трасатовог у Каменици срезу подгорском а не у Ваљеву, већ напротив, према напред наведеном, такав се протест има сматрати као пуноважан и ако је издан од стране месне ненадлежне власти. — О. о. 22. јануара, 1931. год., Бр. 650.

§ 71. — Кад ималац менице изискује протест, протестни чиновник, у смислу наређења § 102, подноси меницу ономе, против кога се протест тражи и позива га да изврши захтев имаоца.

Ако се тражено лице не нађе у свом пословном локалу, ако га има, односно у стану, ако пословног локала нема, или ако се и нађе, али му се захтев не може саопштити ма из којег узрока, протестни чиновник, није дужан да понови протестни поступак.

Да се пословни локал или стан нису могли пронаћи, сматра се доказаним само онда, ако је у протесту забележено, да се протестни чиновник безуспешно распитивао о томе код месне полицијске, или где ове нема, код општинске власти.

Ако протестни чиновник не би био довољно брижљив у распитивању за пословни локал или стан, протест ипак остаје ваљан, али остаје одговорност за штету.

Распис Министарства правде Бр. 145283. од 15 децембра, 1931. год.:

По § 71. Мен. закона протест мора се подићи у месту, које је назначено у меници као место плаћања. То место може бити истоветно са местом у коме је седиште суда, чији органи врше протестовање, или различито од тога места. Ако је место где се има, по садржају менице, подићи протест, различито од места у коме је седиште дотичног суда, онда се мора протестни орган упутити у то место. У таквом случају он има право, на основу § 12. Уредбе од 23. октобра, 1929. год. о протестним регистрима и о наградама за извршење протеста, зарачунати

трошкове по Уредби од 29. марта, 1929. год. о накнади путних трошкова за службена путовања судских службеника, која су извршена у интересу и о трошку приватне странке.

Напротив, ако је место плаћања менице истоветно са местом у ком је седиште суда, надлежног за подизање протеста, за то што је пребивалиште меничног дужника у том месту или за то што је меница домицилирана т.ј. у меници назначено да је она платива у истом месту (н.пр. код које банке), онда се протестовање менице мора извршити само у том месту код меничног дужника односно банке код које је меница домицилирана.

У циљу да би се избегло, да протестни органи морају путовати, ради протестовања, изван места свога службовања, замољено је Удружење банака у Београду, да препоручи својим члановима, да настоје, да се у свима случајевима а нарочито када менични дужник (трасат, акцептант), нема своје пребивалиште у месту суда, надлежног за вршење протеста, меница домицилира т.ј. да се у њојзначи, да је платива код дотичне банке. Тиме ће се постићи то, да ће протестни органи морати меницу протестовати код дотичне банке у самом месту суда надлежног за протестовање и протестни трошкови биће незнатни.

Ако која банка, чије су менице у питању, нема своје седиште у месту суда надлежног за протестовање, Удружење је замољено, да таквој банци препоручи, да настоји, да се њезине менице домицилирају у месту дотичног суда или власти т.ј. да се у њимазначи, да је меница

платива код које банке у наведеном месту. Тиме ће се и код оваквих меница постићи исти напред споменути ефекат.

§ 72. — Протест мора садржавати:

1. препис протестиране менице односно протестираног меничног преписа, као и свих изјава и напомена на њима; ако се протест изискује по меници изданој на страном језику, онда се мора приложити и превод менице, оверен руком онога који протест изискује;

2. име или фирму лица по чијем се захтеву и против кога се протест подиже;

3. потврду да тражено лице није извршило чинидбу, која се на основу менице од њега тражи или да га протестни чиновник није могао наћи у његовом пословном локалу или стану, или, ако га је и нашао, да му измакаквог узрока није могао саопштити захтев;

4. место, дан, месец, годину и час, када је и локал, где је предузет или безуспешно покушан протестни поступак;

5. датум протеста, број под којим је заведен у регистар протеста, службени потпис протестног чиновника као и печат надлештва. Кад протест подиже бележнички помоћник мора у протесту или уз свој потпис именовати свога шефа.

Онај део менице или преписа који се не може прочитати, протестни чиновник ће у протесту ставити као нечитак.

Ако тражено лице образложи одбијање чинидбе или ако трасат постави захтев према § 23. ст. 2. треба и то забележити у протесту.

§ 73. — Ако се на основу исте менице захтева више чињења, или ако се исто чињење захтева од више лица, може се подићи један протест.

§ 74. — Пропуштена чинидба, због које је протест тражен, може да се изврши и у руке протестног чиновника (§ 70.). Наређење које би се томе противило нема вредности према лицу које има да изврши чинидбу.

На случај исплате меничног дуга, протестни чиновник потврђује ту исплату на меници и предаје ју лицу које је извршило исплату. Исто вреди и кад се исплата изврши по препису менице.

Ако менични дужник исплати један део меничне своте, мора се за остатак подићи протест и, како на изворној меници тако и у протесту, забележити колико је отплаћено, па о томе издати намиру на препису протестоване менице.

§ 75. — Ако менични обавезник исплати меничну своту, али одбије исплату протестних трошкова, протест се мора подићи и у њему утврдити ова околност, а сама меница предати платцу. Накнада протестних трошкова у овом случају може бити тражена на основу самога протеста.

§ 76. — Подигнути протест мора се без одлагања предати имаоцу менице или њего-

вом пуномоћнику, за кога се сматра свако лице, које у име имаоца поднесе меницу на протест.

Осим тога, протестни чиновник је дужан целу садржину подигнутих протеста заводити по реду датума протеста и бројном реду њиховом, лист по лист у нарочити регистар.

Какав ће бити, како ће се водити протестни регистар и колику ће награду наплаћивати јавни бележници, прописаће Министар Правде.

На основу тих регистара протестни чиновник издаваће лицима заинтересованим по дотичној меници оверене преписе протеста по наплати трошкова.

§ 77. — Протест због неакцептирања или неисплате може бити замењен по пристанку имаоца писменом изјавом трасата на меници. Ова изјава мора бити датирана, потписана од трасата (односно домицилијата, адресата по потреби или акцептанта за част) и у протестном року унета у регистар протеста, што протестни чиновник има потврдити на протестираној меници или алонжу.

За менице од 500 динара закључно Министар Правде може уредбом наредити да протестни чиновник, место протеста, по претходним прописима (§§ 70—77, став 1.), на захтев протестанта, препорученим писмом достави препис менице свима меничним обавезницима, с напоменом, да је меница протестирана због неисплате. О томе издаје протестанту уверење које уводи у протестном року у регистар протеста. У таквом случају отпада нотификација по § 44.

Мотиви комисије за предлог меничног закона :§§ 70.—77.

Облик протеста и поступак код подизања протеста према хашкој конвенцији свака држава може уредити сама; конвенција даје само посебне упуте.

По начелу § 70. протесте ће подизати срески судови и јавни бележници. Тиме се жели постигнути што већа децентрализација протестних органа у интересу странака. Но док организација правосудне управе у томе смислу не буде изједначена за целу државу, подизаће протесте оне исте власти, које их подижу сада (§ 109). У ставу 2. дато је јавним бележницима првенство пред судом; тиме је само санкционисан садашњи положај у пречанским крајевима, где протесте подижу готово само бележници, који су за странке лакше приступачни.

Још јача децентрализација протестних органа била би, ако би се протести подизали код поште, како је то већ у Белгији и Немачкој. Предлог даје ту могућност и код нас.

У § 71. решена су нека досад спорна питања о месту подизања протеста, у виду упрошћавања протестног поступка.

У случају, да је протестат пао под стечај или под старатељство вреди досадашња пракса, т.ј. протест ће се подићи код лица, коме према садржини менице ову треба поднети; а ако је протестат умро, протест ће се подићи на празно.

§ 74. решава досле бар у теорији спорно питање, да ли може протестни чиновник без посебног овлашћења примити од протестата чинидбу, ради које треба подићи протест. Питање се потврђује, јер је тиме олакшан положај има-

оца менице и траженога лица. Потоње лице може свакако извршити чинидбу у руке протестнога чиновника, сем ако није друкчије уговорено међу странкама.

§ 76. став 1. Постављено је комисијама питање, да ли је подесно, да протестни чиновник у сваком случају преда меницу са протестом баш ономе лицу, које му је меницу дало ради протестирања. Није то опасно код других протеста, који нису услов за регрес, али могло би бити погибелно код протеста због неакцептирања и због неисплате, јер би се могло десити, да формално и материјално нелегитимирани ималац тако постигне могућност за регрес. Али готово сва мишљења привредних и других кругова слажу се са одредбама § 76. става 1.

§ 76. став 3. Да би се уређење протестнога регистра лакше могло мењати у смислу потреба које би се појавиле, предлаже се овлашћење да Министар правде пропише, какав ће регистар бити и како ће се водити.

По мишљењу комисије, ван сумње је, да ће се изгубљени изворни протест у меничној парници моћи заменити овереним преписом из протестнога регистра.

§ 77. став 1. Упрошћава у смислу чл. 9. хашке конвенције најобичније врсте протеста, али само факултативно: на вољу је дано ономе, коме је потребан протест да га изиште преко протестнога чиновника или да се задовољи заменом протеста, у смислу овог параграфа. Нема сумње, да је тиме дата могућност да се избегну трошкови и дангубе око протеста. Ипак треба да се и замена протеста заведе у протестни регистар. Ово ће се моћи применити како код

делимичног акцепта, тако и код делимичне исплате.

Даље упрошћавање протестнога поступка предвиђа став 2. овога параграфа, за менице до 500 динара закључно, ако би се указала за то потреба. И ова олакшица зависи од воље протестаната, који ће оценити најподеснији и најјефтинији начин.

Погрешно суд налази да акцептант својом изјавом на меници, по пристанку имаоца менице, не може заменити протест због неисплате. У § 77. Мен. зак. допушта се замена и протеста због неисплате, а овај се протест може подићи, ако се меница о року не исплати. И кад по реченом законском пропису трасант, лице које менично није обавезно све док меницу не прими (§ 27. Мен. зак.), може ову замену протеста извршити, тим пре, може ову замену извршити акцептант који је у првом реду обавезан за исплату менице. Ово у толико пре, што ову замену по § 77. Мен. зак. могу извршити и нередовни менични дужници, — адресат по потреби, акцептант за част и домицилијат. У прилог оваквог схватања иде и то, што је у § 45. Мен. зак. допуштено да трасат или који од индосаната може напоменом „без трошкова“, „без протеста“ ослободити имаоца менице да ради тражења регреса изиште протест због неисплате, а § 77. Мен. зак. дошао је као допуна овога прописа, у циљу да се избегну трошкови око ових најчешћих протеста, и он допушта да се протест због неисплате са пристанком имаоца менице може заменити изјавом у томе законском пропису именованих лица. Акцептанту се мора признати, да може дати изјаву о којој је реч

у толико више, што протестни трошкови по правилу а и у крајњем реду падају на акцептанта. — О. о. 12. априла, 1930. год., Бр. 4551.

Глава дванаеста. Застарелост.

§ 78. — Сви меничноправни захтеви против акцептанта, застаревају за три године, рачунајући од доспелости.

Меничноправни захтеви имаоца против индосаната и против трасанта застаревају за годину дана, рачунајући од дана благовремено подигнутог протеста, а ако се у меници налази напомена „без трошкова“ онда од доспелости.

Регресни захтеви индосаната једних против других и против трасанта застаревају за шест месеца, рачунајући од дана кад је индосант меницу искупио или кад је против њега код суда поступљено.

§ 79. — Застарелост се прекида подношењем тужбе суду. Тужби се равна: пријава меничног потраживања у стечају, остваривање захтева у току парнице, позивање у заштиту и извештај туженика, упућен претходнику да је против њега поднесена регресна тужба.

Овај се извештај саопштава преко суда или непосредно препорученим писмом, у коме се случају дан, којег је писмо предато пошти узима као дан саопштења.

§ 80. — Прекинута застарелост понова почиње тећи:

1. у случају подношења тужбе и у случају остваривања захтева у току парнице, ако се ни у једном ни у другом случају парница не настави како треба, од дана последњег парничнога дела; нова се застарелост прекида настављањем парнице;

2. у случају пријаве у стечају од дана свршетка стечајног поступка, а у случају, кад се у стечају оспори пријављена тражбина, од дана оспорења;

3. у случају позивања у заштиту и извештавања о поднетој тужби од дана кад се парница правноснажно сврши.

§ 81. — Застарелост не тече догод је веровник у току последња три месеца рока застарелости био спречен у остваривању свог права, било услед престанка судског рада било услед војне службе у рату или услед више силе (§ 53.); тако исто док траје стечајно поступање. Кад престану споменуте преке, застарелост се не може завршити пре тридесет дана.

§ 82. — Ако парнично неспособно лице, у току последња три месеца, ма у ком тренутку нема законског заступника, онда се застарелост, која против њега тече, не може завршити пре протека три месеца, од тренутка када је то лице постало парнично способно или је добило законског заступника. Томе се равна случај, кад законски заступник изгуби пар-

ничну способност или кад између заступника и заступаног лица, у погледу подигнуте тужбе, постоји сукоб интереса.

Застарелост једног потраживања које припада некој заоставштини или које пада на терет какве заоставштине, не може се завршити пре протека шест месеци после смрти покојникове.

§ 83. — Прекид и обустава застарелости имају дејство само против онога, против којега је дотични чин извршен.

§ 84. — Узроци прекида и обуставе застарелости иноземнога права узимају се у обзир само у колико одговарају узроцима, наведеним у предњим параграфима.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: §§ 78.—84.

Наређења о застарелости према акцептанту односно издаваоцу сопствене менице, по хашком нацрту иста су као и по пречанским законима; али се разликују у погледу застарелости регреса према трасанту и осталим потписницима менице; јер док је по оним законима и по српском трговачком закону ова последња застарелост зависна од удаљености места плаћања према месту издања менице, по хашком регламану исти рок застарелости важи ма где се меница имала платити, и то тако:

1. кад регрес тражи последњи ималац менице против трасанта и индосанта, рок је једна

година од дана подигнутог протеста или од дана када је меницу требало платити, ако меница носи клаузулу „без трошкова“;

2. кад индосанти траже регрес један од другог и од трасанта, онда рок застарелости износи шест месеци од дана кад је индосант испунио меницу, или од дана, кад је против њега код суда поступљено.

Против ових рокова нико на хашкој конференцији није чинио примедбе.

Хашки реглман, па према томе и овај предлог одбацио је начело по коме застарелост против једног солидарног дужника повлачи за собом застарелост против свију осталих таквих дужника, јер је у § 83. поставио начело, да прекид застарелости има дејства само према ономе, против кога је извршен прекидајући чин. То је оправдано, јер су меничне обавезе и менична права појединих меничних дужника и веровника, једни од других независни (§§ 7, 68.).

Ако о узроцима који прекидају застарелост у хашком реглману ништа се не говори; јер се на конференцији увидело да се законодавства држава које су на хашкој конференцији биле представљене, толико разилазе, да би било немогућно постићи потпуну сагласност.

Према томе, од узрока, с којих се застарелост прекида, важиће и даље они који постоје у законодавству сваке поједине државе. Тако исто имаће као и до сада да се просуђује и питање, по коме се закону има у поједином случају ценити, да ли постоји узрок за прекидање застарелости. Све ово вреди и за узроке обуставе застарелости.

Ради што већег изједначења права (јер потпуно изједначење није могуће пре него што су изједначени закони о судском грађанском поступку и о стечају), — требало је по нахођењу комисије да се у сам менични закон унесу што исцрпније норме о прекиду и обустави застарелости, и о узроцима због којих прекинута застарелост поново почиње тећи.

У овом погледу треба напоменути, да речи „остваривање захтева у току парнице“ у § 79. и речи „у случају остваривања захтева у току парнице“ у § 80. обухватају и случај који помиње чл. XV уводнога закона о цивилно-парбеном поступку од 1. августа, 1895. Л. Д. З. бр. 112.

§ 84. штити наше држављане — меничне веровнике.

Глава тринаеста. Неоправдано обогаћење. Право zaloга и иридржаја.

§ 85. — Трасант и акцептант којих се менична обавеза угасила услед застарелости, или услед тога што су пропуштена чињења прописана ради одржања меничних права, остају у обавези, према имаоцу, ако су се на његову штету неоправдано обогатили. Тражење које се на овој обавези заснива, може се остварити и на основу судске одлуке о амортизацији настале менице.

Овај захтев имаоца менице застарева за три године; у осталом на ову застарелост примењују се прописи грађанскога односно трговачког законика.

Против осталих меничних обавезника нема места овом тражењу.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 85.

За пречанске области ова норма не значи новину; за бившу Краљевину Србију и Црну Гору нова је и донекле замењује досадашње, не баш јасне, норме о давању покрића и о праву имаоца против трасанта на покриће.

У потанкостима објашњена су нека досад спорна питања, особито око могућности овог захтева на основу нестале менице и око заступања овога захтева.

Разуме се да се ова тражбина остварује у редовном грађанском поступку.

Прописом § 5. т. 8. Зак. о устр. суд. одређена је надлежност средског суда за доношење одлуке по предмету забране, притвора, прибелшке, интабулације (надинтабулације) и обуставе. Њиме није изузето из надлежности средских судова доношење одлука по овим предметима и онда, кад тражбина, чије се обезбеђење тражи, потиче из трговачког посла — § 17. Зак. о устројству Тргов. суда. Према чему су средски судови надлежни да доносе одлуке и по таквим предметима обезбеђења за које је до овога закона био надлежан Београдски првостепени трговачки суд. — За то, а на основу § 16. тач. 1. зак. о своме устројству Касациони суд донео је ову своју начелну одлуку о разумевању § 5. тач. 8. зак. о установљењу окружних и средских судова: да су средски судови надлежни за доношење одлука по предмету забране, притвора,

интабулације (надинтабулације) и обуставе на покретним стварима и онда, кад се тражења ових обезбеђења заснивају на доказима који садрже трговачки посао. — Ова је одлука обавезна за сва одељења и Општу седницу Касационога суда. — Нач. о. о. с. 22. јуна, 1931. год., Бр. 8298.

По § 5. тач. 1. Зак. о установљењу средских и окружних судова од 26. новембра 1930. год. средски судови установљени тим законом, док закон о уређењу редовних судова од 18. јан. 1929. год. Законик о судском поступку у грађ. парницама од 13. јула 1929. и Закон о извршењу и обезбеђењу од 9. јула 1930. год. не добију у целини обавезну снагу и за подручја Апелационих судова у Београду и Скопљу — надлежни су у грађанским парницама за све спорове по редовном поступку или по кратком суђењу, чији предмет у новцу или новчаној вредности без споредних тражења не прелази износ од 5.000 дин., изузев оне спорове, који по чл. 15. Уредбе о убрзању рада код судских и иследних власти спадају у надлежност општинских судова, или који по прописима истог закона долазе у надлежност окружних судова. Као што се из овог законског наређења види, законодавац је надлежност средских судова у грађанским парницама одредио према вредности спорног предмета, а не и према његовом основу, односно правном послу, из кога потиче спорно тражење изузев оних спорова, који по § 7. тач. I под 1 истог закона долазе у надлежност окружних судова. Према томе, Касациони суд налази, да су средски судови по наведеном § 5. тач. 1. зак. о установљењу ср. и окр. судова

надлежни за све спорове испод 5000 дин. без обзира на основ спорног предмета, изузев оне, који су тим законом стављени у надлежност окружних судова. У прилог овога иде и то, што је у § 44. Законика о поступку у грађанским парницама од 13 јула, 1929. год. предвиђена надлежност средских судова за све спорове о имовинско правним захтевима у вредности до 12.000 дин. изузев оне, који долазе у надлежност зборних судова првог степена, док по § 47. истог закона у надлежност трговачких судова долазе спорови где вредност спорног предмета прелази 12.000 дин. — Са свега изложеног, Касациони суд је мишљења: да су по § 5. тач. 1. Закона о установљењу средских и окружних судова од 26. нов. 1930 год. средски судови надлежни и за спорове по трговачким пословима чији предмет у новцу или новчаној вредности без споредних тражења, не прелази данас износ од 5000 дин. изузев оне спорове, који су тим законом стављени у надлежност окружних судова, као и оних, који по чл. 15. Уредбе о убрзању рада код судских и иследних власти, долазе у надлежност општинских судова. — О. о. с. 24. августа, 1931. год., Бр. 9351.

У § 94. тач. 3. Грађ. суд. пост. предвиђа се, да се у тужби има навести, чиме се тражина доказује, и да се, ако је доказ исправна, ова мора приложити у препису овереном онако, како то закон наређује. Ако доказ у тужби не би био поднесен односно наведен, онда би таква тужба била непотпуна и према § 97. Грађ. суд. пост. претседник суда дужан је, да се целисходним питањима или наредбом по-

стара о томе, да се тужба допуни. Из ових одредаба законских, јасно се види, да је суд у случају када тужилац не поднесе, односно не наведе доказ у тужби, дужан да тужиоца позове да то накнадно учини, па да суд по том даље по закону поступи, јер и неподношење доказа чини тужбу непотпуном. Такву тужбу дакле, не може суд одмах, зато што је без доказа, одбацити као тражење неумесно и недоказано, јер тиме, у овом последњем случају, суд улази у суђење по једној непотпуној тужби. Суд има у погледу доказа да поступи, као што је речено, и онда када је у питању суђење по кратком поступку, јер § 453. Грађ. суд. пост. предвиђа да, и тужба при кратком поступку мора бити устројена онако као што је прописано у § 94. ист. зак., отступајући од одредаба § 94. само у толико, да се испрва мора поднети у оригиналу или влашћу овереном препису. Од овога чини изузетак случај ако је, пре тужбе, тужилац тражио обезбеђење код истог суда и тада поднео доказ на који се у тужби позива. У том случају суд ће уместо да поступи по § 97. Грађ. суд. пост. тужби придружити акте по тражењу обезбеђења. — На основу наведеног и тач. 1. § 16. закона о своме устројству Касациони суд је донео начелну одлуку: да се, у случају ако тужилац не би у тужби поднео, односно навео, доказ у смислу тач. 3. § 94. Грађ. суд. пост., има узети да је тужба непотпуна и суд је дужан да поступи по § 97. ист. закона. Овако суд има да поступи, како код редовног суђења тако с погледом на § 453. ист. зак., и онда

када је у питању суђење по кратком поступку. На случај пак, да је тужилац, пре тужбе био тражио обезбеђење код истога суда и том приликом поднео доказ, на који се у тужби позива, суд ће тужби придружити акте по тражењу обезбеђења и тиме отпада потреба да се у тужби доказ понова подноси и да суд, ако то није учињено, поступи по § 97. Грађ. суд. пост. — Ова одлука обавезна је за већа и Општу седницу Касационог суда у Београду. — Нач. о. о. с. 23. новембра, 1931. год., Бр. 11547.

§ 86. — Кад ималац менице, ради обезбеђења меничног потраживања, по писменој изјави прими у залогу какву покретну ствар или потраживање, а дужник не испуни на време своју меничну обавезу, има ималац право да се из залогe намира не подижући пре тога тужбу против залагача.

У ту врху може ималац:

1. на основу менице и исправе о залагању захтевати од суда, надлежнога било за њега било за залагача, продају залогe. Суд наређује, не саслушавши залагача, јавну дражбу на одговорност имаоца менице;

2. предмете, који се нотирају на берзи (папири од вредности и роба) продати на месној берзи или, ако у месту нема берзе, на најближој домаћој берзи, и то трећег радног дана после доспелости, или их задржати за себе по берзанској цени поменутога дана;

3. меничне или друге тражбине наплатити или их до износа своје тражбине задржати за себе.

Имаоцу припадају ова права и на случај ако је залагач пао под стечај.

О намераваној и извршеној продаји или задржању залогe, ималац мора по могућности без одлагања извести дужника а и залагача ако је тај треће лице.

Ималац је дужан, ако се потпуно намирио за своје потраживање, предати залагачу, односно његовој стечајној маси, изворну меницу као и добијени вишак. Делимично намирење има се забележити на меници.

§ 87. — Ималац менице, како стече право на тужбу или на регрес, има право придржаја на новац, покретности и папире од вредности свога дужника, који су законитим путем дошли у његове руке или с којима може располагати. Но право придржаја не може се вршити, ако су поменути предмети било приликом предаје, било пре предаје од стране дужника или кога трећег дати веровнику у нарочитој сврси.

Ималац менице може да се и односно доспеле тражбине послужи правом придржаја, када је дужник пао под стечај или кад је извршење новчаног дуга из његове имовине остало безуспешно, или ако је дужник трговац који је обуставио своја плаћања. У овим случајевима ни наређење дужника или кога трећег не искључује вршење права придржаја, ако су дотични предмети дошли у руке имаоца менице или у његову власт располагања пре него што су наступиле споменуте околности или пре него што су ове њему дошле до знања.

§ 88. — Ималац менице је дужан, у колико је то могућно извести дужника без одлагања да врши право придржаја.

Кад се странке друкчије не споразуму, право придржаја имаоца менице престаје, ако се његово потраживање на тај начин обезбеди, што ће се код суда депоновати одговарајући износ у новцу или папирима од вредности рачунајући њихову вредност са две трећине курсне вредности, али никад изнад њихове номиналне вредности.

§ 89. — Право придржаја има исто дејство као и право залогe поменуто у § 86. Веровник може по писменом пристанку дужника или на основу правноснажне пресуде суда (надлежнога било за придржника бало за дужника) којом је признато право придржаја:

1. придржани готов новац употребити на измирење свога потраживања;
2. са придржаним другим предметима поступити у смислу § 86.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: §§ 86—89.

Ови су прописи узети из хрватско-угарскога меничног закона, док их други досадашњи закони не познају. Али ипак су се сличним прописима, на основу трговачког закона, могли служити трговци једни против других у подручју босанскога и бившег аустријског права.

Свакако ови прописи омогућавају брже и јефтиније наплаћивање менице, па су се и наше привредне организације у највећем броју изра-

зиле у том смислу. Додати треба, да ове нормe не дирају у посебна права, која имају кредитни заводи у појединим областима на основу посебних прописа, који остају на снази.

Прописом става 2. § 86. не дира се у право побијања.

Глава четрнаеста. Амортизација менице.

§ 90. — Онај, коме је нестала меница може тражити амортизацију код надлежног суда места плаћања.

Ради тога молилац ће у својој молби изнети главну садржину нестале менице као и вероватним учинити, да је имао ту именицу или да је на основу ње имао да оствари неко право.

Кад суд нађе да су поднети подаци довољни, издаће оглас, у коме ће изложити главну садржину нестале менице с позивом да онај, у чијим се рукама меница налази њу покаже суду у року од 60 дана, иначе ће је суд, по протеку овог рока, огласити за ништавну.

Овај оглас објавиће се једанпут у „Службеним Новинама” и у службеним новинама оне области, у којој се налази надлежни суд.

Ако је дан плаћања већ доспео, рок тече од дана огласа у „Службеним Новинама”, а ако дан плаћања долази тек доцније, од протек а овога дана. Ако је меница по виђењу, или на одређено време по виђењу, којој рок за подношење није протекао, онда рок за подношење нестале менице тече од последњег дана рока одређеног за подношење на виђење.

О овоме огласу суд ће извести молиоца и сва у меници именована лица.

По § 204. Грађ. суд. пост. кад коме нестане исправа може тражити код суда: прво, да се она уништи, и друго, да му се нова изда од лица које је прву издало. На први захтев суд ће огласом, који ће се три пута ставити у (Службене) новине, позвати, да му је онај, ко је имао буде, за сто и један дан донесе, јер ће је суд после тога за уништену огласити. У огласу биће исправа тачно описана. По захтеву у другој тачци, поступиће се као и у свакој другој парници. — Питање о надлежности по другој тачци није спорно, јер је текст законски јасан, те су за тражење издања нове исправе на место старе, надлежна оба суда, и срески и окружни, према вредности саме исправе. Само је спорно питање о надлежности за тражење уништења (амортизације) нестале исправе по тач. 1. § 204. Грађ. суд. пост.— И Закон о таксама у Т.Бр. 137. таксене тарифе наређује да се за огласе несталих исправа, што се желе судским путем уништити, и новим заменити, наплаћује такса по вредности саме исправе. Обично се једним истим актом тражи и уништење нестале исправе и издање нове исправе, што ће стару заменити. Ове две радње стоје једна с другом у тесној и нераздној вези и чине једну целину и једним су законским прописом обухваћене, те је потребно да обе извршује један исти суд. Обично рад о правном уништењу једне исправе претходи завршном послу — издању нове исправе. Па када је закон у тач. 2. § 204. Грађ. суд. пост. предвидео, да ће се у случају кад се тражи издање нове исправе, поступити као и у свакој другој парници, т.ј. да ће према вредности исправе што је у питању, бити одређена

и надлежност судова и среских и окружних онако како наређују чл. 5. тач. 1. и чл. 7. I под 1. Закона о установљењу среских и окружних судова, онда очевидно, кад се тражи у једном акту и уништај старе нестале исправе и издање нове, надлежност се има одређивати по вредности исправе. Иначе ако би за уништај несталих исправа, без обзира на њихову вредност, били надлежни само окружни судови, а за издање нових исправа мора се већ о тој вредности водити рачуна, онда би изашло, да би срески суд када су покренута оба питања, и уништај нестале исправе и издање нове, у свима случајевима издања нове исправе где је он надлежан до 5000 дин. вредности, контролисао рад окружног суда као старијег, који врши амортизацију нестале исправе, а то нити би било логично, нити у духу позитивних закона који говоре о рангу и старешинству судова. — Са ових разлога Општа седница Касационог суда налази: да су за уништај несталих исправа по тач. 1. § 204. Грађ. суд. пост. надлежни и срески и окружни судови по вредности тих исправа. А кад се тражи уништај несталих исправа што немају одређене вредности надлежан је само окружни суд, онако исто као што је надлежан и за све спорове чији се предмети не могу проценити. — Нач. о. о. с. од 23. новембра, 1931. год., Бр. 12594.

§ 91. — Молилац мора, да би одржао регрес против трасанта неакцептиране менице као и против трасанта који је забранио подношење менице ради акцептирања, у току рока

одређеног за подизање протеста због неакцептирања или неисплате и у за то одређеном месту изискати протест, подносећи главну садржину нестале менице. Тај протест замењује подношење менице ради акцептирања или ради исплате и подизање односних протеста. Накнада трошкова овога протеста не може се тражити.

На основу судске одлуке којом се наређује поступак за амортизацију, молилац може, после доспелости нестале менице, тражити да акцептант, а у случају предњег става трасант меничну своту положи у судске руке по наређењу § 41., ако друкчије не уговоре. Таквом тражењу нема места, ако онај, од кога се тражи полагање меничне своте, докаже да молилац није имао право на тражење амортизације.

§ 92. — Ако се меница у току рока, одређеног у огласу, не поднесе, онда суд, на основу тражења молиочевог оглашава несталу меницу за амортизирану и о томе извештава лица именована у ставу другом § 91. с тим, да могу меничну своту молиоцу исплатити. Последњи став § 90. има се и овде применити.

После одлуке о амортизацији не могу се на основу амортизиране менице више никаква менична права остварити.

На основу ове одлуке, молилац може против акцептанта, а у случају првог става § 90. против трасанта, исто тако остварити права из менице као да има изворну меницу која

није амортизирана, осем ако онај од кога се наплата тражи, докаже да је молилац бесправно добио одлуку о амортизацији.

§ 93. — Ако се у року, који је огласом одређен, појави онај у чијим се рукама налази меница за коју је амортизација тражена, суд ће, пошто је меница показана молиоцу, и по саслушању заинтересованих лица, обуставити даљи поступак.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: §§ 90—93.

Поступак око амортизације несталих меница требало је уредити нешто опширније него што је уређен у садашњим меничним законима, јер у њима нема свих прописа о амортизацији, него се допуњују прописима других закона; ови пак прописи још су различни у разним правним подручјима наше Краљевине.

У потанкостима треба напоменути ово.

1. Начело је, да се суд у амортизационом поступку не брине више о меници, чим се она појави. Тада је ствар странака, да путем поравнања или парнице пречисте питање о праву на меницу; у том погледу од највеће важности биће § 15.

2. Странке бивају обавештене о почетку и о завршетку амортизационог поступка, како би се знале равнати. Главни обавезник и трасат, односно домицилијат, могу се свакако ослободити на тај начин да после доспелости положи меничну своту код суда (§ 41.), а молилац амортизације може то тражити у смислу § 92. То

исто може ималац тражити код трасиране менице, код које је забрањено поднашање ради акцептирања, ако је подигнут протест. Суругат за овај протест даје став 1. §-а 92.

3. Против гараната може се поступити на основу судске одлуке о амортизацији, ако је био подигнут редован протест.

4. Менични дужник, односно трасат или домицилијат, може се против захтева које стави молилац амортизације, било по § 92. став 2. било по § 93. бранити приговором, да ималац није имао права да затражи амортизацију. То тврђење треба да докаже онај који приговара.

Дакако да тужени може ставити и оне приговоре, које би могао ставити по самој меници или на основу својих личних односа са молиоцем тужиоцем. Доказно се бреме у таквом случају равна по општим начелима меничнога права: на пр. ако тужени приговара да није меницу ни потписао, да није био пунолећан, и т. д. ствар је тужиоца да докаже противно.

Глава петнаеста. Сукоби закона.

§ 94. — Способност лица да се обавезе меницом одређује закон његове земље. Ако би тим законом био проглашен меродавним закон које друге државе, онда ће се примењивати тај последњи закон.

Лице, које би било неспособно према закону означеном у предњем ставу, ипак је пуноважно обавезно, ако је обавезу примило у подручју државе по чијим би законима имало способност да се обавезе.

§ 95. — Облик меничне изјаве одређују закони државе на подручју које је изјава потписана.

Од овога се чине ови изузеци:

1.) ако меничне изјаве дате у иноземству не одговарају тамошњем закону, али одговарају прописима овога закона, онда се ваљаност каснијих меничних изјава, датих у подручју овога закона, не може побијати на основу иноземног закона;

2.) меничне изјаве између наших држављана учињене у иноземству, ако одговарају прописима овога закона, имају меничну вредност, ма да не одговарају закону места где су постале.

§ 96. — Облик и рокове протеста као и облик осталих чињења потребних за вршење или за одржање меничних права, одређују закони државе на подручју које треба подићи протест или извршити дотично чињење.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 94.—96.

Прописи о сукобу закона у ствари једнаки су садашњима. За међупокрајински саобраћај у нашој држави даје норме § 108. у том правцу, да се менична способност нашега држављанина цени по грађанском односно трговачком закону, који вреди у његовом домицилу (у нашој држави), у час ступања у меничну обавезу. Домицил, место пребивања фактично је стање, које се за свако доба може установити по објективним законима. Појам домицила узет је из предлога заједничког закона о судском поступку у грађанским парницама, а могло се тако узети,

јер се у ствари не разликује од појма домици-
ла по садашњим законима о грађанском по-
ступку. Разуме се, да ће за женска лица и ма-
лолетну децу, у колико имају меничну способ-
ност, у питању домицила важити прописи до-
тичних закона о грађанском поступку, а коми-
сија не сматра потребним, да у том правцу и
менични закон даје прописе, јер се садашњи
закони о грађанском поступку у том погледу
готово не разилазе.

Глава шеснаеста. Ојшта наређења.

§ 97. — У меничну обавезу може ступити
свако лице у колико се може уговором обаве-
зати према прописима Грађанског или Трго-
вачког Законика.

Мотиви комисије за предлог меничног за-
кона: § 97.

Менична се способност проширује на све
физичка и правна лица и трговачка друштва;
једине границе дају прописи општега грађан-
ског и трговинског закона. Врло би потребно
било ово изједначити, али то не спада у зада-
ћу меничнога закона.

Најважније је у том погледу питање спо-
собности сељака за предузимањем меничне о-
бавезе.

1. У прилог раширења пасивне меничне спо-
собности сељака могу се истаћи следећи раз-
лози:

1. Кад су бивша Аустрија пре 75 година,
а Хрватска и Угарска пре 50 година увеле не-

ограничену меничну способност, њихов сељак
готово није стајао на вишем културном ниво-у
него што данас стоји у оним деловима наше
државе, у којима нема пасивне меничне спо-
собности. Неписменост готово у свим области-
ма оних земаља није била мања него је данас у
границама предратне Србије, а у већем делу
била је зацело и већа. Ипак се није чуло о
каким год осетним поремећајима у сељачком
сталежу. Сељак у оним крајевима наше земље,
где се не може да обавезе меницом, поготово
није мање разборит него у оним крајевима,
где се може.

2. Пољска, чији је сељак у знатном делу
државе прилично на истом ниво-у цивилизаци-
је као и наш, није сељаку ограничила меничну
способност, ма да опасност лихве у њој није
мања него куд и камо већа него код нас.

3. Покрај заштите сељака, — по српском
закону о грађанском судском поступку — су-
вишна је заштита и по меничном праву. Не
улазећи у питање, да ли је она прва зашти-
та у сваком случају потребна или само кори-
сна — јер убија кредит, иницијативу, мели-
орацију и инвестиције — несумњиво је да се-
љаци неће ни моћи у знатној мери узимати на
себе меничне обавезе, пошто веровник у нај-
више случајева неће имати егзекуционог објек-
та. А где га има зашто да се сељаку забрани
искоришћавање меничног кредита?

4. Сељаку треба помоћи позитивним мера-
ма тиме да му се пружи јефтинији кредит по
кредитним задругама и т. д., и ефикасним при-
мењивањем законских кривичних и цивилно-
правних прописа о сузбијању лихве, а не тиме

да се одржава под тутелом и да му се онемогућава слободни привредни развитак.

5. Сељак има сва политичка права, па није ни доследно ни логично, да се у приватно-правним одношајима ставља под старатељство.

6. Менично-правну способност сељака траже сви они кругови, који су дали мишљење о том питању.

II. И ако би се признало да је потребно сељаку одузети меничну способност, свакако сасвим је недовољно опредељен појам сељака у стварном и формалном погледу:

а) стварно: има људи који живе својим радом од земље, и по варошицама и варошима а нису ни културно у бољем положају него сељак на селу. Зашто да се ови не штите? С друге стране, има бар у неким областима „села“ која су у ствари вароши или варошице;

б) формално: сам назив „село“, у ствари не значи ништа. Плаћањем не превелике таксе село може постати варош или варошица, а сељаци добијају меничну способност ма да се у њиховим приликама није ништа изменило.

Сасвим је неодређено: „ко сам или са својом породицом ради земљу“. Зар није сељак, и онај који за жетву узима слугу или дрџа? За које време није сељак? Даље: „од земље већим делом живе он и породица“. Који је то део? Како је у лошим годинама, кад треба куповати храну?

Из наведенога се види, да се може изигравати закон кад се хоће, а може се чинити и неправда меничном веровнику.

Код овога члана чланови комисије г. г. Несторовић и Митровић дали су ово одвојено мишљење:

Законодавство ће учинити неопростиви грех, ако допусти сељацима да се по меници могу обавезивати, јер је меница таква установа која захтева тачно познавање њених формалности, повлачи солидарну краткорочну обавезу свију њених потписника, и налаже исплату целог дуга о року, а међутим сељаци нису довољно свесни свију ових тешких правних последица меничног обавезивања.

С друге стране зна се, да сељаци лако узимају новац на зајам чим добију могућност за то и то за сврхе које немају везе с њиховом производњом, него на против које проистичу из наклоности ка луксузу, који после рата све више обухвата наша села, и традиционалних прослава о свадбама, славама, сеоским заветинама и т. д. када потроше много више него што им њихова привредна моћ допушта.

Према томе, ако се допусти сељацима неограничено задуживање по меницама, сељаци ће, под обавезом да и сами потпишу меницу онима који за њих менично јамче, без великог размисљања улазити у меничне обавезе и на тај начин ће читава села потпасти под материјалну зависност каквог сеоског или варошког зеленаша који ће исисавати његову привредну снагу, а тога ће бити последица стварање сељачког пролетаријата, који је много опаснији за државне интересе него и раднички пролетаријат.

На основу тога смо мишљења да за краткорочне кредите треба сељаку допустити менично обавезивање само код земљорадничких задру-

га, које знају привредну моћ својих чланова и њихове потребе за кредитом.

Част нам је предложити да чл. 97. гласи:

„У меничну обавезу може ступити свако лице у колико се може уговором обавезати према прописима грађанског и трговачког законика; али сељаци, који на селу живе, а ратарски посао им је главно занимање, од којег себе и своју породицу издржавају, могу се меницама обавезивати само код земљорадничких задруга. Свака друга менична обавеза сељака нема никакве вредности.”

III. Код овог § 97. а по питању менично-правне пасивне способности женског лица у браку одвојно се један члан комисије Д-р Велизар Митровић са својим мишљењем, да је за менично обавезивање жене потребно одобрење мужевљево и то из ових разлога:

По пројектованом Закону о поступку судском у грађанским парницама мандатни (кратки) поступак предвиђа се само за случаје обавеза, које се доказују јавним исправама или исправама, на којима се налазе потписи признати пред влашћу. Изузетно од тог општег правила допушта се мандатни поступак и за случаје меничних обавеза, према чему обавезе, најприватније начињене, простим потписом на меници, добијају сву строгост у наплати као и обавезе у јавним исправама било у погледу целог садржаја, било у погледу признатог потписа.

Ова вајкадања особина меничне обавезе т. ј. строгост у поступању са менично обавезним лицима, спроведена је и у овом предлогу. Према наведеноме, жена у браку као менично обавезно лице, изложена је исто као мушка лица свој

строгости судског поступања у наплати. Изван сваке је сумње да ово може подривати брак, ма колико се тицало наплате дуга жениног и из њених параферналних добара, јер и ова добра служе као економска подлога брака и засноване породице. Овај утицај меничне строгости на одржај брака нарочито се истиче у случајевима, кад би супруга, без знања мужевљевог, дала потпис из услужности или у изнуди, коју не би смела мужу да опише, нити да се на њу позове пред судом.

При одлучивању о овоме питању менично-правне способности удате жене још је од значаја разгледати: да ли је жени у браку неопходно потребно преузимање меничних обавеза за њено привредно руковање својим параферналним добрима? Жена било на основи брачног уговора било на основи закона, у управљању својим изузетним добрима може се послужити свима грађанско-правним институцијама, те јој се, очигледно, употреба овог изузетног кредитног средства може без штете по њено привређивање условити одобрењем мужа. Међутим ако је жена трговац, она ће то право преузимања меничних обавеза, без одобрења мужевљевог, имати.

Породица, као основ данашње друштвене организације заслужује особиту пажњу, те се при модернизирању брака мора без сентименталности добро промислити, да ли се избацивањем појединих каменова из зграде брака неће и сама зграда пољуљати.

Са овде изложенога поменути члан комисије предлаже да се у Предлогу Меничног Закона дода као засебан став §-у 97. одредба:

Жена у браку може се менично обавезивати само са одобрењем свога мужа.

§ 98. — Неписмено лице или лице, које не може писати, даје меничне изјаве рукознаком, овереним од суда или јавног бележника на самој меници или алонжу. Штамбиљ, мухур и потпис јеврејским писменима сматрају се као рукознак.

Ко даје меничну изјаву за неписмено лице, мора имати пуномоћје оверено од суда или јавног бележника. Овај се потпис не односи на законске одредбе о потписивању фирме трговца.

Чиновник, који врши оверавање, има потврдити да лично или преко приведених сведока познаје лице које хоће да даде меничну изјаву или пуномоћје, даље да је дотичном лицу прочитана менична изјава или пуномоћје, и да је оно изјавило да то одговара његовој вољи. Ту потврду чиновник има да снабде службеним бројем, печатом и својим потписом.

§ 99. — Потпис слепих лица на меници само онда вреди, кад је оверен од суда или јавног бележника на начин како је у § 98. прописано.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: §§ 98. и 99.

Пошто се неписмена и слепа лица не могу искључити од меничне способности треба их заштитити од погибелџи, која би могла наступити од меничних обавеза. Особито важан је пропис § 98. став 3., који ставља дотичном ор-

гану у дужност да тачно идентифицира странку и да јој прочита меницу.

Али за Војводину ипак треба ублажити престогу формалност да се за пуномоћје ради меничних обавеза међу брачним друговима и за ручницима тражи нотарска исправа.

§ 100. — Ако меница доспева на законски празник, тада се исплата њена може захтевати тек првог следећег радног дана. Тако исто и сва друга чињења, која се тичу менице, нарочито подношење ради акцептирања и протест, могу се предузети само радног дана.

Кад које од тих чињења треба извршити у одређеном року, чији је последњи дан законски празник, тада се тај рок продужава до првог радног дана, који долази одмах по протеку рока. Празнични дани у току рока убрајају се при израчунавању рока.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: §§ 100. и 102.

Ови прописи у битности одговарају како досадашњим меничним прописима тако и прописима предлога за грађански судски поступак.

Празнични дани не могу се побројати у самом закону, јер се могу променити и црквеним прописима, па је због тога овлашћен Министар Правде, да пропише уредбом, који су дани празнични.

§ 101. — Ни у законске ни у рокове одређене у меници не убраја се дан од кога они полазе.

Никакви дани почека, ни законски ни судски нису допуштени.

§ 102. — Подношење менице ради акцептирања или ради исплате и сва друга чињења, која се по овоме закону имају предузимати ради остварења или одржавања меничних права, морају се предузети у пословно време и у пословном локалу, а ако се овај не може пронаћи, онда у стану. Ако се из менице не види да тражено лице има пословни локал, треба лице тражити у стану.

У случају § 26. став 2. извршиће се подношење на исплату у локалу или код лица које је трасат означено.

Сва та чињења могу се на другом месту (на пример на берзи) и у друго а не у пословно време учинити по пристанку дотичног лица.

Види мотиве комисије код § 100.

Други део. Сопствена меница.

§ 103. — Сопствена меница садржи:

- 1.) означење да је меница, написано у самом слогу исправе и на језику, на коме је она састављена;
- 2.) безусловно обећање да ће одређена свота новаца бити плаћена;
- 3.) означење доспелости;
- 4.) место где треба платити;
- 5.) име онога коме или по чијој наредби треба платити (ремитент);

б.) означење дана и места где је сопствена меница издата;

7.) потпис оног који меницу издаје (издавалац).

Мотиви комисије за предлог меничног закона: §§ 103.—106.

Сопствене менице садржавају оне исте битне састојке, као и по садашњим меничним законима. У § 105. додате су и оне норме §§ 70.—102. о трасираној меници.

§ 104. — Исправа, у којој не би било ма којега од саставака побројанијих у предњем параграфу, неће се сматрати као сопствена меница. Од тога се изузимају случаји који су одређени у ставовима што долазе.

Сопствена меница у којој није означена доспелост, сматра се као платива по виђењу. Ако нема нарочитог означења, место издања исправе сматра се као место плаћања, а ује дно и као место пребивања издаваоца.

Сопствена меница, у којој није назначено место издања, сматра се да је издата у месту, које је означеног поред имена издаваоцевог.

§ 105. — За сопствену меницу, у колико се не противе природи њеној, вреде ови прописи о трасираној меници:
о индосаменту (§§ 10—19.);

- о авалу (§§ 29—31.);
  - о доспелости (§§ 32—36.);
  - о плаћању (§§ 37—41.);
  - о регресу због неисплате (§§ 42—49., 51—53.);
  - о исплати за част (§§ 54, 58—62.);
  - о преписима (§§ 66. и 67.);
  - о лажним и преиначеним меницама (§§ 68. и 69.);
  - о протесту (§§ 70—77.);
  - о застарелости (§§ 78—84.);
  - о неоправданом обogaћењу, о праву залога и придржаја (§§ 85—89.);
  - о амортизацији (§§ 90—93.);
  - о сукобу закона (§§ 94—96.);
  - општа наређења (§§ 97—102.);
- Даље вреде и за сопствену меницу прописи о домицилирању (§§ 4. и 26.), о одређивању камате (§ 5.), о разликама у назначењима сво-те, која се има платити (§ 6.), о последицама потписа неспособнога лица (§ 7.), или лица које ради без овлашћења или прелази своје овлашћење (§ 8.); о накнадном испуњавању (§ 16. други став).

§ 106. — Издавалац сопствене менице обавезан је на исти начин као и акцептант тра-сиране менице.

Сопствене менице плативе на одређено време по виђењу, треба да се поднесу на виђење издаваоцу у роковима прописним у § 22. Рок „по виђењу” тече од датума виђења, потписаног од издаваоца на самој меници. Ако издавалац одбија да на меници стави своје

датирано виђење, то треба утврдити протестом (§ 24.) од чијег датума тече рок „по виђењу”.

Трећи део. Прелазна и завршна наређења.

§ 107. — За менице издате пре ступања на снагу овог закона вреде прописи досадашњих закона.

Такође се по досадашњим законима има просуђивати облик и дејство меничних изјава које, су после ступања на снагу овога закона, дате на оваквим меницама, а тако исто и чиђења потребна за одржавање и остваривање меничних права.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 107.

Најједноставније начело за прелаз из садашњих меничних закона на нови закон јесте, да за менице, издате пре ступања на снагу новог закона вреде досадашњи прописи. Али тиме не би било решено питање, који прописи важе за такве меничне изјаве, које би се на старе менице ставиле после ступања на снагу новог закона. За ове могло би се рећи, да вреди нови закон. Но како се прописи новог закона у много чему разликују од старих прописа, особито у погледу протеста, регреса и застарелости, могле би настати неприлике, ако би се на разне обавезе из исте менице примењивали разни закони. И судови би се могли забунити ако би били принуђени да нови закон отпочну примењивати на меницама, изда-

тим по старом закону. Да би се спречиле све потешкоће ове врсте, унет је став 2. § 107.

Разуме се, да све то вреди и за сваки судски поступак; издаваће се дакле по старим меницама и даље судски налози о обезбеђењу због неакцептирања и због несигурности главног меничног обавезника.

§ 108. — У случајевима сукоба прописа Грађанских или Трговачких Законака појединих правних подручја Краљевине, у погледу правне способности за менично обавезивање, вреди ова наређења:

1. правна способност за обавезивање цени се по месту пребивања досичног обавезника у тренутку кад је ступио у меничну обавезу. Као место пребивања сматра се оно место, у коме се менични обавезник настанио у намери да ту стало пребива, За место пребивања жене и малолетне деце вреди прописи судских поступака у грађанским парницама;

2., ако менични обавезник стално борави ван земље, његова менична способност цени се по месту његовог последњег места пребивања у земљи. Ако таквог места није имао, онда се његова способност цени по закону који важи у престоници Краљевине;

3., пропис става 2. § 94. примењиваће се и за различита правна подручја наше државе.

Види мотиве код §§ 94.—96.

§ 109. — До установљења средских судова и јавних бележника у оним правним подручјима

ма, у којима сад не постоје, протести ће се подизати код власти, које су их до сада подизале.

Исто тако ће, за то време, у тим крајевима оверавања вршити власти, које су их до сада вршиле.

Види мотиве код §§ 70.—77.

§ 110. — Ставља се ван снаге пропис § 23. под б. законског чланка VII, од 1885. год. важећег за Војводину, којим се за посебна пуномоћија између брачних другова и заручника одређује јавнобележничка исправа за ступање у меничну обавезу.

Види мотиве код §§ 98. и 99.

§ 111. — Малолетна женска лица не добијају способност за менично обавезивање тиме што према § 2. законског чланка XXIII од 1874. год. важећег за Војводину ступањем у брак стичу пунолетство.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 111.

Овај параграф изједначаје подручје угарскога права са осталим правним подручјима.

§ 112. — Министар Правде прописаће уредбом који ће се дани у смислу овог закона сматрати празницима.

Види мотиве код §§ 100. и 102.

§ 113. — Кад овај закон ступи на снагу, престају важити ови закони и законски прописи о меницама:

1. Дворски декрет од 13. јула 1789. године (Збирка правосудских закона бр. 1033), о заложеним меницама;

2. Општи менични ред са уводним законом од 25. јануара 1850. године (Л. Д. З. бр. 51) и Министарска уредба од 2. новембра 1858. год. (Л. Д. З. бр. 197) којим је допуњен општи менични ред;

3. Царска уредба од 3. јула 1852. год. (Л. Д. З. бр. 138), о меничној неспособности војничких лица.

4. Уредба Министарства Правде од 29. октобра 1852. год. (Л. Д. З. бр. 218), о оброчној меници;

5. Уредба Министарства Правде од 6. октобра 1853. год (Л. Д. З. бр. 200), о бланко меници;

6. Уредба Министарства Правде од 2. новембра 1858. год. (Л. Д. З. бр. 198), о праву тражити од акцептанта обезбеђење;

7. §§ 76—170 Законика Трговачког за Књажеводство Србију од 26. јануара 1860. године;

8. Закон од 19. јуна 1872. год., (Л. Д. З. бр. 88), о потписима на меници који нису дати властитом руком;

9. Законски чланак XXVII заједничког хрватско-угарског сабора од год. 1876. о мјенбеном закону;

10. Менични закон од 12. априла 1883. г. и уводна наредба од 24. јуна 1883. (Зборник закона и наредбе бр. 120 и 121 за Босну и Херцеговину);

11. Закон од 9. марта 1903. год., (Л. Д. З. бр. 60), о одређивању времена за подизање протеста;

12. §§ 68—162. Трговачког Законика за Краљевину Црну Гору од 22. јануара 1910. г.;

13. Закон од 5. децембра 1911. год., којим се преиначује § 1. меничног закона за Босну и Херцеговину (Гласник закона и наредаба бр. 146);

14. Закон од 30. новембра 1912. год., (Л. Д. З. бр. 215), о утјецају више силе на предузимање менично правних чињења;

15. §§ 1. и 3. зак. члана LXIV од године 1912. заједничкога угарско-хрватскога државнога сабора о утјецају више силе на права која се темеље на меници.

Прописи других закона, уредаба и наредаба престају важити у колико су противни прописима овога закона.

Мотиви комисије за предлог меничног закона: § 113.

Првим ставом дерогирани су изречно и савсим законски прописи који се нарочито односе на менице.

Другим ставом дерогирани су прописи других закона, уредаба и наредаба, али, природно, само у толико у колико се косе са прописима новог меничног закона. Тиме су, а ово треба нарочито нагласити, дерогирани и они прописи закона, уредаба и наредаба о судском поступку, који се не подударају са новим меничним законом наиме прописи о издавању меничних налога о осигурању, јер ових налога више неће бити (види изузетак у § 107.). Уједно пак је тиме подразумевано, да се менични платни налог издаје и у случају регреса пре доспелости, дакако ако су поред услова, који се траже за платни налог у регресу о доспелости, испуњени и услови из §§ 42. и 43.

§ 114. — У колико се који закон, уредба или наредба позива на прописе меничних закона (§ 113.), имају се подразумевати прописи овога закона.

Ово нарочито вреди за:

I) 1. члан 182. став 5. и чл. 305. Општег Трговинског Законика од 17. децембра 1862. год., (Л. Д. З. бр. 1. из 1863. год а § 5. став 2. уводнога закона к томе закону укида се;

2. § 26. став 1; § 31. став 2; § 39. став 1. Закона од 28. априла 1889. год., (Л. Д. З. бр. 64), о подизању и обртовању јавних складишта те о складишницама, које су она издала;

3. § 115. став 2. Правилника судске власти (закон од 1. августа 1895. год., Л. Д. З. бр. 111.);

4. § 17. Царске уредбе од 31. августа 1915. год., (Л. Д. З. бр. 275), о амортизацији исправа.

II) §§ 298, 357. други став, 446. други став, 448. први став и 452. зак. чланка XXVII Заједничког хрватско-угарског сабора од 1876. год., о трговачком закону;

III) §§ 316. и 375. Трговачкога Закона за Босну и Херцеговину од 7. јуна 1883. год., (Зборник закона и уредаба бр. 118).

§ 115. — Закон овај ступа у живот од дана кад га Краљ потпише, а обавезну снагу добија по протеку године дана од дана обнародовања у „Службеним Новинама”.

Препоручујемо нашем Министру Правде да овај Закон обнародује, свима Нашим Министрима, да се о извршењу његовом стара-

ју, властима заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

Менични закон обнародован је у Бр. 295. — XCIV „Службених Новина” од 19. децембра, 1928. године.

УРЕДБА

од 23. октобра, 1929. год., Бр. 84134.,

о празницима у смислу Меничног Закона и Закона о чеку.

§ 1. — У смислу Меничног Закона и Закона о чеку сматрају се као законски празници на подручје целе Краљевине:

а) Државни празници: рођендан Њ. В. Краља и Дан Уједињења;

б) Све недеље;

в) Сви у § 3 под 1 и 3 Закона о празницима наведени верски празници.

Закон о празницима од 27. септембра, 1929. год.: § 3. Верски празници државних службеника, у смислу § 1. су ови: 1) за православне: Бадњи дан, Божић (два дана), Богојављење, Св. Сава, Велики Петак, Ускрс (други дан), Ђурђев дан, Спасов дан, Св. Ђирило и Методије, Духови (други дан), Успење пресвете богородице (Велика госпојина) и Св. Никола; — 2) за римокатолике: Божић (два дана), Нова година, Богојављење (Св. три краља), Св. Јосип, Спасово, Ускрс (други дан), Брашанчево (Тјелово), Петар и Павао, Св. Ђирило и Методије, Велика госпа, Сви свети и Безгрешно зачеће бл. девице Марије; — 3) за грко-католике: Бадњи дан, Божић (два дана), Богојављење (Св. три краља), Велики петак, Ускрс (други дан),

Спасово, Св. Ђирило и Методије, Духови (други дан) и Безгрешно зачеће бл. девице Марије... (Службене Новине Бр. 233. — ХСVI од 5. октобра, 1929. год.).

§ 2. — У подручјима окружних (првостепених) судова, у којима је, према сваком последњем општем попису становништва у целој Краљевини, једна трећина становништва исламске вере, сматрају се као законски празници у смислу Меничног закона и Закона о чеку поред у предњем параграфу наведених празника још и верски празници наведени у тачци 5. § 3. Закона о празницима.

Закон о празницима од 27. септембра, 1929. год.: § 3. Верски празници државних службеника у смислу § 1. су ови:.... 5) за муслимане: Рамазански Бајрам (три дана), Курбански Бајрам (три дана), Мевлуд и 1. Мухарема (нова година — један дан)... (Службене Новине Бр. 233. — ХСVI од 5. октобра, 1929. год.).

§ 3. — У местима, у којима је 10 од сто становништва јеврејске вере сматрају се као законски празници у смислу Меничног закона и Закона о чеку поред у предњим параграфима наведених празника још и празници наведени у тачци 6. § 3. Закона о празницима.

Закон о празницима од 27. септембра, 1929. год., § 3. Верски празници државних службеника у смислу § 1. су ови:... 6) за јевреје: Пасха (прва два и последња два дана), Рошашана (два дана), Јон-кипур (дан и по) и

Шевуот (два дана) — Службене Новине Бр. 233. — ХСVI од 5. октобра, 1929. год.).

§ 4. — Претседници апелационих судова утврдиће и објавиће најкасније до 15. децембра т. г., а затим у року од једног месеца после сваког будућег општег пописа становништва у целој Краљевини, у којим је подручјима окружних (првостепених) судова њиховог подручја трећина становништва исламске вере и у којим је местима њиховог подручја 10 од сто становника јеврејске вере, држећи се при томе последњег општег пописа становништва у целој Краљевини.

Ова утврђења објављују се у „Службеним Новинама” и у званичним листовима тих бановина.

§ 5. — На у предњим параграфима ове Уредбе наведене празнике у смислу Меничног закона и Закона о чеку не могу протестни органи против лица, која станују или бораве у Краљевини, односно у наведеним подручјима окружних (првостепених) судова односно у наведеним местима Краљевине, без обзира којој вероисповести припадала, предузети никаква чињења, која се тичу менице или чека.

§ 6. — Ова Уредба ступа на снагу дне 19. децембра 1929. године. Тога дана престају важити сви ранији прописи, који се односе на предмет ове Уредбе.

(Службене Новине Бр. 254. — СIII од 30. октобра, 1929. год.).

УРЕДБА

од 23. октобра, 1929. год., Бр. 84135.,

о замени протеста достављањем преписа менице (чека).

§ 1. — За менице односно чекове до 500 (пет стотина) динара закључно, протестни чиновник, место протеста извршеног по прописима §§-а 70. до 77. став 1. Меничног закона и §-у 23. бр. 11. Закона о чеку на захтев протестанта, доставиће препорученим писмом сваком меничном (чековном) обавезнику препис менице односно чека са напоменом, да је меница протестирана (чек протестиран) због неисплате.

О томе протестни чиновник издаће протестанту уверење, које уводи у протестном року у протестни регистар. У таком случају отпада нотификација по §-у 44. Меничног закона, односно §-у 23. бр. 7. Закона о чеку.

§ 2. — Ова Уредба ступа на снагу дне 19. децембра 1929. године.

(Службене Новине Бр. 254. — СIII од 30. октобра 1929. год.).

УРЕДБА

од 23. октобра, 1929. год., Бр. 84136.,

о протестним регистрима и о наградама за извршење протеста.

1 Протестни регистри.

§ 1. — Протестни регистар води се у три засебне књиге и то:

1) Протестни регистар, књига I, за протесте извршене по параграфу 71. м.з. и параграфу 19., став 2. бр. 1., 23. бр. 11. ч.з. према приложеном формулару I;

2) Протестни регистар, књига II, за увећење о замени протеста по параграфу 77. став 1. м.з. и параграфу 19. став 2. број 2. ч.з., према приложеном формулару II;

3) Протестни регистар, књига III, за увећење о замени протеста по параграфу 77. став 2. м.з. и параграфу 23. број 11. ч.з., према приложеном формулару III.

§ 2. — Срески судови и јавни бележници као и власти, које ће према параграфу 109. м.з. и параграфу 28. ч.з., у вези са параграфом 149. Трговачког закона за Србију и параграфом

141. Трговачког закона за Црну Гору на подручју Београдског и Скопљанског Апелационог суда и Великог суда у Подгорици подизати протесте, приправиће поменуте три књиге у напред за једну или више година.

На сваком листу навешће се наслов суда, односно друге власти, односно презиме, име и седиште јавног бележника, цели назив дотичне књиге и редни број листа.

Свака књига је тврдо увезана и прошивена концем, који иде кроз све листове (т.зв. јемствеником), чији су крајеви на унутрашњој страни корица причвршћени печатом претпостављеног суда (власти), а у књигама бележника печатом среског суда, у чијем подручју бележник има седиште.

Стављајући свој печат, суд (власт) ће још потврдити колико у књизи има листова. Потврда носи датум када је извршена и број протокола под којим је извршена.

Листови у књизи морају бити означени редним бројевима.

§ 3. — Подигнути протести и замене протеста, и то без обзира да ли је код замене протеста по §-у 77. став 1. м. з. и §-у 19. ст. 2. бр. 2. ч. з. суделовао протестни орган, заводе се у протестни регистар, без одлагања, а замене протеста свакако пре истека протестног рока. При томе се мора пазити на ред како су протести и замене протеста подигнути, односно како су странке замолиле за завођење замена протеста у протестни регистар.

У протестни регистар се, према приложеним формуларима, заводи редом цела садр-

жина протеста, односно цео садржај менице (чека) и на њој написане изјаве (§ 77. ст. 1. м. з. и § 19. ст. 2 бр. 2. ч. з.) односно цео садржај менице (чека) и уверења о замени протеста (§ 77. ст. 2. м. з. и § 23. бр. 11. ч. з.).

Имаоцу менице или његовом пуномоћнику (§ 76. м. з.) предаће се одмах оригинал протеста са поднесеном меницом (чеком), односно поднесена меница (чек) на којој је написана потврда о завођењу изјаве у протестни регистар, односно оригинал уверења о замени протеста са поднесеном меницом.

§ 4. — Протестни орган потврдиће у протестном регистру да у њему заведена садржина одговара оригиналу протеста, односно поднесеној меници (чеку, препису менице) и на њој написаној изјави трасата (§ 77. ст. 1. м. з.) односно поднесеној меници (чеку, препису менице) и издатом уверењу о замени протеста (§ 77. ст. 2. м. з.).

§ 5. — Протестни регистар не сме се носити изван зграде протестне власти, односно изван канцеларије јавног бележника.

§ 6. — Протестни органи чине протестовање на писмену или усмену молбу имаоца менице, односно његовог пуномоћника. Усмена молба се не заводи у засебан судски записник (протокол). Писмена молба заводи се у регистар варија, и у подручјима, у којима се још не воде регистри, у деловодни протокол (уручбени записник).

Молилац плаћа таксу за молбу, била у-смена или писмена.

Таксе за молбу, као и таксе за протест, и за замене протеста, лепе се и поништавају по прописима Таксеног и пристојбинског правилника.

По молби за протестовање, односно за уношење извршене замене протеста (§ 77. ст. 1. м. з.) односно за извршење замене протеста (§ 77. ст. 2. м. з.) неће се засебно решавати, већ ће се решење састојати у томе, што ће протестни орган одмах извршити протестовање, односно завођење замене протеста у протестни регистар, односно што ће извршити замену протеста и уверење о томе завести у протестни регистар. При томе, он се не сме упустити у испитивање, да ли је протестовање или завођење у поједином случају потребно или подесно за одржање или вршење меничних (чековних) права, ако молилац захтева да протестовање или завођење изврши.

§ 7. — Оверени преписи протеста (§ 76. ст. 4. м. з.), као и оверени преписи уверења о замени протеста, издаваће се само заинтересованим лицима, и само на основу писмених молби, а по наплати таксе и трошкова. У протестном регистру забележиће се бројеви решења на основу којих су ти преписи издати, коме су издати, и колико је преписа издато.

§ 8. — Када протестант, у смислу § 74. м. з., изврши пропуштenu чинидбу у руке протестног органа, овај ће то на меници потвр-

дити. Садржај потврде унеће у целости у посебни акт, који се заводи у деловодни протокол (уруцбени записник) односно у регистар варија. На самој потврди на меници ставиће свој потпис, датум и број акта под којим је потврда заведена и судски, односно јавно-бележнички печат, па ће меницу предати протестату.

§ 9. — Протести и замене протеста могу се цитирати овим скраћеницама: „Про 1 р. бр...” односно „Про III. р. бр...” односно: „Про III. р. бр...”, додајући томе наслов суда (власти), односно име и седиште јавног бележника, који је подигао протест односно замену протеста.

§ 10. — Протестни регистри чуваће се десет година.

II. Награде

§ 11. — Сви протестни органи имају право на накнаду трошкова за подизање протеста и замена протеста. Ту се рачунају особито путни трошкови и трошкови проналажења протестативног пословног локала и стана.

На награде за те радње имају право само јавни бележници и њихови помоћници.

§ 12. — За путне трошкове протестних органа, који су државни службеници, важи Уредба о накнади путних трошкова за службена путовања, судских службеника, која су извршена у интересу и о трошку приватне странке а на њен захтев — од 29. марта 1929. године Службене Новине 84-XXXV.

По чл. 12. Уредбе о протестним регистрима о наградама за извршење протеста од 23. октобра 1929. Бр.: 48136 издатој на основу става 3. § 76. Мен. Зак. о путним трошковима за службена путовања судских службеника, а по чл. 26. ове последње уредбе о исправности израчунатих трошкова одлучују судови. Стога је погрешно ожалбено решење донео заступник председника суда, већ је о тим трошковима дужан да донесе одлуку цео суд. — Ако суду пак не би било што јасно у примени ове Уредбе, онда је суд дужан по чл. 28. исте Уредбе о накнади путних трошкова за службена путовања судских службеника да затражи о истакнутом питању мишљење г. министра правде који је по поменутом члану задржао за себе надлежност за аутентично тумачење ове уредбе. — О. о. 31. јануара, 1931. год. Бр. 1250.

Распис Министра правде Бр. 85777. од 11. августа, 1931. год.:

Поводом питања што су достављена Министарству правде од стране разних судова, даје се судовима следеће објашњење: Прво, пропис чл. 10. уредбе о накнади путних трошкова за службена путовања судских службеника, која су извршена у интересу и о трошку приватне странке од 29. марта 1929. год. претпоставља, да је место, на коме се врши дотична службена радња удаљено од судске зграде толико, да то оправдава употребу фијакера и да је та употреба могућа. Према томе судски службеник нема права на накнаду тих трошкова када се место, односно лице, код кога се врши дотична службена радња (н. пр. протест) и Суд, код кога је дотични службеник на дужности, нала-

зе у непосредној близини. — Друго, није одлучно, да ли се протестовање врши у погледу једне или више меница, или против једног или више лица, него једино, да ли се оно врши на једном или на више места. — Треће, кад протестни чиновник врши протестовање једне или више меница на више места, протестни чиновник има право, да наплати вишеструке паушалне пристојбе по чл. 10. бр. 2. горе поменуте уредбе само онда, када је удаљеност између појединих места, на којима се врши протест, знатна. Ако је удаљеност између тих појединих места незнатна, службеник има право само на једноструку паушалну суму од 30 динара без обзира на број тих места, односно на број службених радња.

§ 13. — За протесте меница и чекова, јавном бележнику припадају све постепене награде:

- до дин. 500 дин. 15;
- од дин. 500 до дин. 1000 дин. 20;
- од дин. 1000 до дин. 2000 дин. 30;
- од дин. 2000 до дин. 3000 дин. 40;
- од дин. 3000 до дин. 5000 дин. 50.

Преко вредности од 5000 динара до вредности од динара 10.000 повисује се ова такса за сваких започетих динара 1000, са дин. 2, а преко вредности од дин. 10.000 за сваких започетих дин. 1000 за дин. 1.50.

Кад се презентација има учинити на више места или кад се код власти има установити место за презентацију, припада за сваки даљи поступак јавном бележнику још и једна петина таксе из овог параграфа.

Када јавни бележник односно његов помоћник суделује при замени протеста по §-у 77. ст. 1. м. з., припадају му целе напред наведене награде а кад ту замену протеста само уноси у протестни регистар припада му трећина тих награда, но никада мање од динара 15. Половица напред наведених награда, односно само напред наведени минимум од 15 дин. припада јавном бележнику за замену протеста коју изврши по §-у 77. ст. 2. м. з., но у овом случају припада му по 2. дин. за сваки препис менице (чека) ако га протестант не донесе сам.

§ 14. — Ако се протестовање врши у седишту јавног бележника али је место протестовања од канцеларије јавног бележника удаљено најмање један километар, јавни бележник има право на накнаду возарине по месној такси. Ако се протестовање има извршити изван седишта јавног бележника, припада му на име возарине по 6 динара за сваки километар пута од његове канцеларије и натраг, уколико од странке не прими прикладно возно сретство.

§ 15. — Јавном бележнику припада за сваки дан, који је ради подизања протеста или замене протеста провео изван свог седишта, дневница од 100 динара. При том се под даном рачуна време од 24 часа које ваља тачно рачунати од одласка до повратка. Време дуже од 12 часова рачуна се као цео дан. Вре-

ме до највише 12 часова рачуна се као пола дана и за то јавном бележнику припада половина дневнице. За преноћиште му припада 50 динара.

Дневница односно такса за преноћиште не припадају јавном бележнику, ако од стране прими храну односно конак.

§ 16. — Ако јавни бележник у истом месту и времену обави више послова, дневница, возарина и такса за преноћиште могу се само једанпут рачунати и имају се разделити на странке сразмерно.

§ 17. — Све награде и трошкове треба завести у свим примерицима исправа, које се заводе у протестни регистар.

§ 18. — Ова Уредба ступа на снагу 19. децембра 1929. године, и од тога дана губе важност сви ранији прописи о предмету ове Уредбе.

(Службене новине Бр. 254. — СШ од 30. октобра, 1929. год.)

Формулар I

ПРИЛОЗИ

Срески суд¹⁾ у . . . . .

Јавни бележник у . . . . .

Протестни регистар, књига I Редни број

ПРОТЕСТ

На молбу²⁾ потписани је данас дне . . . . .
193 . . год. у . . . . . сати показао — покушао показати³⁾ у његовом — њиховом пословном локалу — стану у . . . . . меницу — чек — препис менице следећег садржаја:⁴⁾

и позвао — покушао позвати га да ту меницу — чек — препис менице исплати — акцептује — датира, да преда оригинал — дупликат те менице.

⁵⁾ није извршио — нису извршили предњу чинидбу, коју је потписати од њега — њих тражио.

1) односно назив друге власти;

2) оставити један редак празан за име имаоца менице односно његовог пуномоћника;

3) оставити један и по редак празан за име обавезника;

4) оставити десет празних редака за садржај менице (чека);

5) оставити редак и по празан за навођење узрока;

Потписани није могао³⁾ наћи у поменутом његовом — њиховом пословном локалу — стану — неуспешно се распитивао код месне полицијске — општинске власти за пословни локал — стан³⁾.

³⁾ исплатио је имаоцу менице — чека — преписа менице — потписаном своту од . . . . . што је потписати забележио на меници — чеку — препису менице.

Потписати није могао³⁾ саопштити предњи захтев и то из узрока⁵⁾.

Трошак протеста⁶⁾

У . . . . . дне . . . . .

Протестни судски чиновник
јавни бележник
помоћник јавног бележника
г-на . . . . .

⁶⁾ трошкови награде протестног чиновника и трошкови имаоца менице (таксе и др.).

Фолмулар II

Срески суд¹⁾ у . . . . .
Јавни бележник у . . . . .

Протестни регистар, књига II Редни број УВЕРЕЊЕ О ЗАМЕНИ ПРОТЕСТА

по §-у 77. ст. 1. м. з. и §-у 19. ст. 2. бр. 2. ч. з

На молбу²⁾ да се у протестном року унесе у протестни регистар следећа изјава, коју је трасат — домицилијат — адресат по потреби — акцептант за част — издавалац³⁾ датирао и потписао на меници — чеку — препису менице следећег садржаја:⁴⁾ потписати је тој молби удовољио тако да је цели садржај менице — чека и предње изјаве на њој завео у протестни регистар, а на поменутој-м меници — чеку — препису менице потврдио да је поменута изјава данас унесена у протестни регистар, назначио трошкове овог поступка а онда је вратио²⁾

Трошкови предњег поступка⁵⁾

У . . . . . дне . . . . .

Протестни судски чиновник
јавни бележник
помоћник јавног бележника
г-на . . . . .

1) односно назив друге власти;

2) оставити један редак празан за име имаоца менице односно његовог пуномоћника;

- 3) непотребно брисати и оставити један и по редак празан за име обвезника;
 4) оставити десет празних редака за цео садржај са изјавом на меници (чеку);
 5) таксе и трошкови протестанта, затим награда и трошкови протестног органа.

Јав. б.
38514

Формулар III

Срески суд¹⁾ у . . . . .
 Јавни бележник у . . . . .

Протестни регистар, књига III Редни број

УВЕРЕЊЕ О ЗАМЕНИ ПРОТЕСТА

по §-у 77. ст. 2. м. з. односно §-у 23. бр. 11. ч. з.

На молбу²⁾ потписани је данас препорученим писмом послао следећим лицима:³⁾
 по један препис менице — чека — преписа менице, који-а гласи:⁴⁾ и уједно сваком од њих напоменуо да је предња-и меница — чек — препис менице протестован-а због неисплате.

Потписани је данас ово уверење увео у протестни регистар а ово оригинално уверење предао⁵⁾

Трошак предњег поступка⁵⁾
 У . . . . . дне . . . . .

Протестни судски чиновник
 јавни бележник
 помоћник јавног бележника
 г-на . . . . .

- 1) односно назив друге власти;
 2) оставити један редак празан за име имаоца менице односно његовог пуномоћника;
 3) оставити пет празних редака за име обвезника;
 4) оставити десет празних редака за садржај менице (чека);
 5) таксе и трошкови имаоца менице, затим награда и трошкови протестног органа.